

מהדורת קרן טליל מובה

שנה י' (תשפ"ו)

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

חלק

מאמרים נבחרים משכיות חמדה, שווים לכל נפש
מכוונים ומדוממים בכתבם וכלשונם מתוך הספרים הקדושים

זהר המבואר

הכתר והמכור

בהוצאת ישיבת "אביר יעקב"
מוסדות "אור מאיר ושמחה" טרדיה
ע"ש כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זע"א

יד | דביקות בה באמצעות
נמילות חסדים
מילוא חרות"א

יב | הטלית שהחלפה והבשר שנלכש
נעוץ אורה חסיד לפרשת השבוע
ספיר ויהלום

ב | עבודת הבורא
בחשק והתלהבות
איצר פניני החסידות

העלונים: ספיר ויהלום • מילוא חרות"א • ובחרת בחיים • אביר יעקב • מסתלי בית הדין • שו"ת בהלכה • בעל העקידה

מפרתגמי אורייתא

ראה תשפ"ו

אין אדם שומע לי ומפסיד

"ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה" (דברים י"א כו)

על פסוקים אלו סמכו חז"ל את מאמרם הידוע (דברים רבה ד, ה):
"אמר הקדוש ברוך הוא, שמעו לי, שאין אדם שומע לי ומפסיד".
והאריכו לבאר כי אדם הראשון שמע בקול אשתו לאכול מעץ
הדעת והפסיד, ואילו אברהם אבינו שמע אל שרה ושילח את
ישמעאל ונשתכר.

ויש להבין, הרי לכאורה עיקר החילוק ביניהם אינו במה
ששמעו לקול האשה, שהרי בזה שווים היו, אלא שאדם הראשון
עבר על מצות ה', ואברהם אבינו קיים את דבר ה'. ואם כן, הרי
בזה כל התורה כולה מלאה, כי השומע לה' ישכון בטח והעובר
על דבריו יפסיד, ומה הביאו דווקא מהם.

ונראה לבאר לפי יסוד נפלא ועמוק מאוד מן הספה"ק 'עמוד
העבודה', כי עיקר כוחו של אדם - במחשבתו הוא מצוי, במוחו ולא
בגופו. ואם מכוון האדם את מחשבתו להידיבק בעליונים ובמציאות
ה', יוכל לבטל על ידי זה את כוחות הגוף הפשוטים, עד שיעמוד
אדם לידו והוא לא ישמענו, ואפילו אם ידקרוהו בגופו או יניחו
גחלת של אש על בשרו, אם יעשו כן בשעה שהוא דבק במחשבתו
בעליונים, לא ירגיש בדבר כלל, כי בשעה זו בטלים אצלו כל חושיו
הגשמיים.

אדם המחשב בגדולת ה', זוהי ובא לידי אהבת ה'. כי העוסק
בפנימיות העבודה וחושב בכל עת על יחוד שמו יתברך, שוב אינו
צריך לדבר מכל חפצי העולם, ובא לידי מסירות נפש, כי אין לו
שום הרגשה בענינים הגשמיים הטפלים.

והנה, עיקר פיתויו של הנחש לא היה לגרום לאדם וחווה לעבור
על עצם ציווי ה', כי דבר זה לא יעלה על הדעת שהיה נכשל בו
יציר כפיו של הקדוש ברוך הוא. אלא להיפך, בא הנחש בטענה
ערמומית, לפתותם כי דווקא על ידי מעשה החטא יתרוממו לדרגה
רוחנית גבוהה יותר, ויבואו לידי דביקות עליונה יותר בקדוש ברוך
הוא, ותהיה עבודתם במדרגה העליונה.

אך באמת עירב הנחש אמת עם שקר וטוב ברע, ובזה שמע אדם
הראשון, טעה, והפסיד. כי באמת היה העונש טבעי, 'כי ביום אכלך
ממנו מות תמות', והכניסו לתוכם את חלק הרע, ונעשה הגוף
מגושם. ומעתה אם יחטאו, אפילו אם ישובו בתשובה, הרי כבר
נפקחו עיני שניהם, וכדי לקבל את השכר אינם יכולים להישאר
בעולם הזה, אלא צריכה הנשמה לעלות לשמים ולהיפרד מן הגוף.
לעומת זאת, אברהם אבינו - אבי האומה הישראלית, לא ערך
חשבונות מעודו, אלא נקט בדרך 'אין אדם שומע לי ומפסיד'.
ומידה זו ניכרה בו גם במה ששילח את הגר וישמעאל בעצת שרה
אשתו. הן בתחילה לא אבה לשלח את ישמעאל בנו, עד שנאמר
לו 'כי ביצחק יקרא לך זרע'. אם כן, כל מה שיותר אברהם על
ישמעאל, היה משום שיחד את כל ההבטחות שנאמרו לו - רק
ליצחק.

אך הנה, שוב נגלה אליו הקדוש ברוך הוא וציוה עליו להעלות
את יצחק בנו לעולה, יצחק אשר בו נתלו כל תקוותיו של אברהם
אבינו בבנין כלל ישראל, ולמענו ויתר על ישמעאל בנו - אותו יעלה
על המזבח ויפרד מן האהבה הגדולה אשר אהב אותו, כדי ליתנה
לקדוש ברוך הוא.

וישכם אברהם בבוקר, לא נתעצל כלל בדבר, אלא הלך בשמחה
ובזריזות יתרה.

זוהי גדולתו של אברהם אבינו, והיא תהלתו ותפארתו.

(מתוך "עינים מאירות" להגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

מאור ושמע | בגשת האדם להתפלל יחזק לבו להתפלל בהתלהבות א
קדשות לוי | כאשר יתבונן האדם בגדלות הבורא יתלהב לעבדו בכל פחו וכל
עבודתו תראה בעיניו כאין ואפס א
תורי זהב | עבודת הבורא בחשק והתלהבות ב
אור המאיר | בדורותינו שנתמעטו הלקבות - עקר פונת היחוד הוא בכל מקום
בתפלה בו מתעורר האדם להתלהבות יתרה ב
דברי שלום | על ידי שמירת הפה והכנה רבה קדם התפלה זוכים להרגיש בה
נעימות התלהבות וקדושה ב
דבר חיים | מעשי האדם נכרים על פניו ג
פני מנחם | בתוך כל יהודי מצוי שמו יתברך הממחיהו ויש להזהר שלא למקו
חלילה ג
בוצינא דנהורא | לא להתרצות בגזרות ג
אמרי חיים | העבודה המבכרת ביותר - התקדשות החמירות והפיקתה
לרוחניות ג
מבשר טוב | שכן העומדים בנסיונות הזמן היא בכחית 'עין לא ראתה' . . . ג
שפתי צדיק | אין להעלים עין בעת התעוררות ד
מאמר מרדכי | לקדש ראשית המחשבה מיד בעת הקימה בבקר ד
לקוטי שיחות | באור סדר ג' הסדרות וההפטרות הראשונות של שבועה
דנחמיתא ד
פתגמי אורייתא | עבודת התשובה צריכה להיות בשמחה ה
לקוטי תורה | תכלית ירידת הנשמה לעולם הזה - לעמוד בנסיונות ה
אוהב ישראל | יש קללה שפנימיותה לטובה ה
אור יצחק | הבורא מזמין לכל נבאר פרנסתו ועל האדם לתקן מעשיו כדי
לקבלה ו
לקוטי הלכות | הוראות מעשיות ונטפי חזק אודות האמונה בענין הפרנסה
והשתדלות הראויה ו
חוט של אלהי | מצות 'אנכי ה' אלוקיך' נאמרה לכל ישראל ו
רוח אלהי | הנבקה בתקנים רק בתנאי שישמרו תורה ומצוות ו
בית יצחק | חפוש ודרישה לדרך המוליכה לבית המקדש ז
מורה הנבוכים | הטעמים שלא גלה משה היכן מקומו של בית המקדש . . ז
אהבת ציון | תקון הנפשות המגלגלות על ידי אכילה ראויה ח
שערי שמחה | מניעת אכילת דם מפני צווי ה' ח
קרנן העני | התעוררות לעבודה ה' מתוך יראה או אהבה רעה ח
אור תורה | יתבונן כי הוא הנותן צדקה ולא המקבל ח
אשר חי | הנותן צדקה בסתר יזכה לברכה בסתר ח
ילקוט האורים | שכן האמונה בעולם הזה ח
בנין דוד | שכן בעולם הזה לרבים העושים את המצוה ט
דעת סופר | טובות עולם הזה בשביל עזר וסיוע לעבודת ה' ט
מעשי צדיקים י
ספיר ויהלום | הארה חסידית מן הפרשה יב

לרכישת ספרים מרוכזת ולמוסדות:

חוישי: 052-7110200 | עזרא: 052-7110900

קו מענה הלכה

02-803-9999

או במייל: rav@abiryaakov.com

קו השיעורים - קול הלשון: 03-6171077

מחברים

מתחילים
את היום!

הניחז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

להצטרפות: newsletter.mechubarim@gmail.com

שירות למייל האיש

נושאים בפרשת ראה

התלהבות וחשק הבורא

מאור ושמע

רבי קלונימוס סלמן עפשטיין זיע"א

בגשת האדם להתפלל יחזק לבו להתפלל בהתלהבות

כשהאדם עומד לשפף שיחו לפני ה', אז אם יעלה על לבו לאמר מי אנכי לגשת לפני מלך המלכים הקדוש ברוך הוא, ויתביש להתפלל בהתלהבות ולדבק עצמו בה', לא יוכל להתקרב עצמו לעבודת השם וימנע עצמו מעבודת התפלה, על כן בגשתו להתפלל צריך לאמץ את לבו, והחלש יאמר גבור אני לבוא בהיכל המלך.

הרמז בלשון הפסוק

וזהו אמרו ראה אנכי, פרוש, שמה שהאדם מחזיק עצמו ליש, דבר זה נתן לפניכם ברכה וקללה, שבאם צריך להחזיק עצמו לברך למלך המלכים הקדוש ברוך הוא, ועל ידי זה מכרח להתחזק להיות איש שלא יתביש להדבק בו יתברך, אז יברך בברכה. אכן באם הוא מתנשא את עצמו שלא לצורך כלל תהיה לו לקללה:

קדשת לוי

רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א

כאשר יתבונן האדם בגדלות הבורא יתלהב לעבדו בכל כחו וכל עבודתו תראה בעיניו כאין ואפס

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה. ולכאורה יקשה למה נאמר ברכה וקללה יחד, ולא נאמר ברכה אם תשמעו וכו'.

ולהבין זאת, נקדים לבאר כלל גדול בעבודת האדם, שלא יגבה לבו ולא יהיה נדמה בעיניו אשר הוא עובד ה', בעבודתו אשר עובד בתורה ובמצוות ואהבה ויראה, כי במה שירגש בנפשו ועבודתו, פל הנופל חס ושלום מדרגה אחר מדרגה עד שיבוא לתאות גשמיות. אלא אדרבה לא יהיה נחשב עבודתו אצלו כלום, ולא יהיה שום הרגשה בעבודתו, ויהיה לבו חלל ונשבר בקרבו שעדין לא התחיל לעבד את ה' כלל.

כי כאשר יתבונן היטב בגדלת הבורא ברוך הוא, איך שהוא עיקרא ושרשא דכל עלמין (וזהו ח"א יא:), וסובב וממלא

אלוה, היינו כל הדר בגשמיות, אשר נדמה ונחשב בעיניו ליש ודבר שהוא עובד ה', דומה כמי שיש לו אלוה, רוצה לומר שהוא סובר שהוא עובד ה'. וכל הדר בחוץ לארץ, היינו חוץ לגשמיות, ונבזה בעיניו ונמאס ואינו תופס מקום כלל, ולא נחשב עבודתו בעיניו לכלום, דומה כמי שאין לו אלוה, היינו שעדין לא התחיל לעבד את ה' כלל.

באור 'קוץ ה' יחליפו כח'

וזהו פרוש הפסוק 'קוץ ה' יחליפו כח' (ישעיה מ לא), היינו שמתחלפין תמיד, שאינם עומדים בבחינה אחת, כי בכל יום עבודתם חדשה כנ"ל, לא ייעפו לשון עוף, דבר שעף למעלה, כלומר שלא נדמו בעיניהם שהם עובדי ה' ועולים במעלות המדרגות, רק אדרבה לא ייגעו, רוצה לומר שנדמה בעיניהם שעדין לא הגיעו לשום מדרגה איך לעבד את הבורא ברוך הוא, ולא התחילו כלל לעבד אותו. וזהו 'תתחדש כנשך נעורכי' וכו' (תהלים קג ה) וכו'.

הרמז בלשון הפסוק

ועתה נבוא לבאר פונת הכתוב 'ראה' אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה. פרוש ראה הוא בחינת ראייה, היינו הבהירות להשגה, אשר אנכי נתן לפניכם, שיהיה ביכולתכם לעבד עבודה שלמה, הוא על ידי בחינת ברכה, רוצה לומר על ידי שתמשיכו על מלכות שמים עליכם.

כי ברכה הוא מלשון המשכה, כמו 'ברכות המים' (קהלת ב ו), דהיינו שיותר מה שתמשיכו עליכם על מלכות שמים על ידי התבוננות בגדלת הבורא ברוך הוא, איך שהוא עיקרא ושרשא דכל עלמין וסובב וממלא כל עלמין, וכל העולמות ונשמות ומלאכים הם בטלים כאין וכאפס נגדו, אז תתלהב נפשו ולבו לה'.

ועל ידי זה וקללה, רוצה לומר כי על ידי ברכה הנ"ל שממשיך על נפשו על מלכות שמים על ידי השגת גדלת הבורא ברוך הוא כנ"ל, אזי וקללה, כלומר על ידי זה לא יהיה נחשב בעיניו לכלום, כי יהיה נבזה ונמאס בעיניו, ולא יהיה עבודתו מרגשת אצלו להיות נחשב בעיניו ליש ודבר, אלא אדרבא יהיה תמיד בתכלית השפלות ויהיה מקלל בעיניו:

כל עלמין (שם ח"ג רכה), ולית מחשבה תפיסא ביה כלל (סוף הקדמת תיקון"ז), וכל העולמות ונשמות ומלאכים ושרפים ואופנים וחיית הקדש כלם בטלים לפניו וכאין וכאפס נגדו, וכמו שאומרים (ברכת יוצר אור) וכלם עושים באימה וכו' ואופנים וחיית הקדש כו', אזי יתעורר להיות פלטה וגם נכספה נפשו להתלהב בערבות מתיקות ידידות, לחפץ ולהשתוקק עבודת ה' בכל עת, ולא ירגש אצלו עבודתו כלל.

וכל מה שיעמיק דעתו יותר בהתבוננות השגת גדלת הבורא ברוך הוא, יותר תתלהב לבו לעבודת ה', ולא יהיה נחשב בעיניו כלום, ולא יהיה שום הרגשה בעבודתו, ויהיה לבו נשבר בקרבו על שהוא מרחק מה' ולא התחיל לעבד אותו כלל, כי לפי ערך גדלתו מה הוא ומה עבודתו וכו'.

באור 'שירו לה' שיר חדש'

וזהו 'שירו לה' שיר חדש' (תהלים צח א), היינו שתשיר שיר חדש תמיד, כי נפלאות עשה, על ידי שתעמיק דעתך בגדלת הבורא ברוך הוא ותשיג איך שהוא מפלא ומכסה רם ונשא, שאין לכל העולמות ומלאכים ונשמות שום השגה ותפיסה ביה כלל, מזה תתלהב נפשו ולא יהיה נחשב אצלו עבודתו לכלום, ושיר חדש תמיד כאלו עדין לא התחיל לעבד את ה' כלל.

באור 'הוא ינהגנו עלמות' על פי משל

וכמו שידוע מאמר הפעל שם טוב על פסוק 'הוא ינהגנו עלמות' (שם מח טו), על דרך משל שמרגילין את הקטן לילך לאט לאט, הנה כל מה שמתרחקין מן הקטן יותר הוא מרגיל עצמו לילך, כמו כן על ידי מה שאנחנו משיגין שהבורא ברוך הוא מפלא ומכסה, ולית מחשבה תפיסא ביה כלל (סוף הקדמת תיקון"ז), מזה מרגילין לבוא לגשת לעבד עבודת הקדש, כי על ידי השגת רוממות הבורא ברוך הוא לא נחשב בעיניו עבודתנו לכלום, כי לפי ערך רוממות גדלתו עדין לא התחלנו לעבד עבודתו כלל, ועבודת כל יום הוא דבר חדש. וזהו 'שיר חדש', כי בכל יום יהיו בעיניך פחדשים (עי' רש"י דברים כו טו).

באור מאמר 'הדר בחוץ לארץ דומה כמי שאין לו אלוה'

וזהו פרוש מאמר חז"ל (כתובות קי:) כל הדר בארץ דומה כמי שיש לו

תורי זהב

רבי בנימין מזאלוויץ זיע"א
עבודת הבורא בחשק והתלהבות

ונתת הכסף וצרת בידך (יד כה), ורצונו לומר שתתן את עצמך בחשק, כמו 'נכסף נכספת' (בראשית לא ל). וצרת הכסף בידך, רצה לומר שתצטרך את החשק בידך. והלכת אל המקום אשר יבחר ה' אליך בו, רצה לומר בחשק זה תלך אל המקום אשר יבחר. ומתוך תבת 'בו' שהיה מיתר.

יש ללמד מחשק הרשעים

ונתת הכסף בכל אשר תאזה, רצה לומר האף יהיה הדבר הזה של ונתת הכסף, לזה אמר ונתת הכסף וגו', על דרך שפרש הרב המפרסם דקהלת קדש נעמירוב פסוק 'בנערינו ובנקננו גלף וגו'' (שמות ט ט) 'כי ממנו נקח לעבד את ה' (שם פסוק כו). **דאף** הצדיק גמור שרואה אדם בליעל שרוצה לעבד איהו עברה, אל יעזבונו ויתרחק ממנו, רק ידבק עצמו בחשק תאוותו של אותו אדם בליעל לעברה, ויקח החשק שהוא לעבודת השם יתברך, ונמצא הרשע הזה נעשה כסא להקדשה, שעל ידו עובד הצדיק הזה להשם יתברך בתאוה וחשק גדול, וימלט על ידי זה הרשע הזה מהעברה הזאת ולא יעשה אותה.

ופרעה אמר למשה 'לכו נא הגברים ועבדו את ה' כי אתה אתם מבקשים' (שם פסוק יא), והשיב משה 'בנערינו ובנקננו בצאננו ובבקרנו גלף' (שם פסוק ט), רצה לומר אף בבני אדם הדומים לבהמה, אף בהם גלף, 'כי ממנו נקח לעבד את ה'', רצה לומר שאף מהם לפעמים נקח ראיה לעבודת השם יתברך.

שאף ממדות הגנונות שבהם, או מאהבתם הרעה, או מגבורות שבהם, או מהתפארת או מהנצחון שלהם כו', אף שמשמשים בהם במדה רעה, מפל מקום מהם נקח אותם המדות להקדשה לעבד בהם השם יתברך וכו', עד כאן דברי פה קדוש הרב הגדול התיק וחסיד מורנו הרב יוסף מנעמירוב.

וכן לפעמים כשאדם עובד להשם יתברך ואין לו דבקות כל כך, יקשר את עצמו באיזה דבר שיש לו התקשרות וחשק, באכל או בשאר דברים שיש לו חשק עליהם, וכשיצטרך בחשק שהוא יקח אותו החשק ויעבד להשם יתברך בחשק שהוא וכו'.

אור המאיר

רבי זאב וואלף מ'טומיר זיע"א
בדורותינו שנתמעטו הלבבות - עקר

פונת היחוד הוא בכל מקום בתפלה בו מתעורר האדם בהתלהבות ותר

עתה בדורותינו שנתמעטו הלבבות, ואין אתנו יודע עד מה איכות הפנויות על ברונה, להשוות מדותיו בהתעוררות והתלהבות בתפלה, ממש שנה בדומה אחד, אל פונת התפלה כל אחד במקומה הראוי לה. **לפעמים** מעורר לבו בקרבן בהתלהבות גדול, כמעט כלות הנפש שאינו מרגיש בעולם שום תנועה, ומקשר עם רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו אליו יתברך, ויבדע נאמנה שאז הוא עקר היחוד הראוי להיות בפסוק שמע ישראל, מתרמי לו עתה תכף בתחלת התפלה.

ולפעמים באמצע או לבסוף, ובעת היותו בסוד יחוד שמע ישראל, עדין לא הרגיש את בחינת המחין, כי אם בסוף התפלה, באו לו מחין חזקים, או בהתרמי לו מחין בתחלת התפלה, בבואו לפסוק שמע ישראל כבר פלה ונפסק אותן המחין. **והכלל**, מי שרוצה לגשת אל עבודה שבלב זו תפלה, יזה לבו תמים עם ה', להתבונן במעוז שכלו, וירגיש במחין באיזה מקום של התפלה, הן בתחלה או באמצע או בסוף, כשנפלת התלהבות והתעוררות בעצם ובחזק, להוציא דבורים בדחילו ורחימו, ולהיות כמעט כלות נפשו, שם שם לו חק ומשפט עקר בחינת יחודו של תפלתו לערכו, ושם כלין המחין, ולכן אמר שארית התפלה שלא בהתאמצות במקדש, להיות עקר בחינת היחוד המטל עליו לעשות, כבר פלה אצלו.

התעוררות כל אחד לפי אחיזת נשמתו

וכל זאת תולה בפרטי הדעות, כל אחד ואחד מישראל לערך מחין ובחינת אחיזת נשמתו בעולמות עליונים, הגם שלפי סדר המדרגות, מהראוי להיות עקר היחוד במסירת נפש בשמע, זהו בכלליות כל העולמות וכללות הדורות, אמנם בפרטיות נפשות בית ישראל, בחינת יחודו תולה לעצמת מחין שלו, החזק או הרפה, ולערך אחיזת נשמתו כמותו מתרמי בחינת יחוד תפלתו, אימתי שנתעורר בהתלהבות אל בדחילו ורחימו, ואימת שכלין אצלו המחין וכו' (פרשת בלק):

דברי שלום

רבי אברהם שלום מסטרופקוב זיע"א
על ידי שמירת הפה והכנה רבה קדם התפלה זוכים להרגיש בה נעימות התלהבות וקדשה

שמעתי מבורד קדשת אבי הקדוש מרן משינאנא וצללה"ה, שהסביר שדרכי עבודה הישרה, הוא אינו בא בלא הכנה מקדם.

דהינו כמו שרואין בחוש דרך 'ראי ה' יתברך, שקדם התפלה יש להם זמן קבוע ללמד תורה הקדושה בטירת המקנה שעורין כסדרן, בהתלהבות והתקשרות המתשבה בבורא עולם יתברך. **ואפלו** מי שאין לבו מוכן ללמד בעמקות ובפלא, מפל מקום אמר תפלות ושירות ותשבחות ותהלים כל חד לפום דרגא דיליה, לאיש כזה שמתנהג כזה, ואחר כך עומד להתפלל, הוא מרגיש טעם ומתיקות באמירת התפלות של התפלה הקדושה, וטועם נעימות קדשה בכל דבור ודבור שיוצא מפיו. **ובאמת** תפלה כזאת עושה רשם בעולם העליון, והוא דבר מרגש להאדם הדק היטב, שמרגיש אף יוצאים התפלות מפיו, על דרך מאמר חז"ל שאמר רבי חנינא בן דוסא 'אם שגורה תפילתי בפי' כו' (ברכות לד:).

מה שאין פן, באם האדם אינו עושה חשבון הנפש עם עצמו חס ושלום, וחי בדרך הפקרות, ותכף כשקם ממטתו אינו שם לבו שצריך להכין עצמו לתפלה לפני נורא עלילה, והולך ושב בענינים שונים המבלבלים מחו ומחשבתו בעניני עולם הזה, אחת הנה ואחת הנה.

ואחר כך כשבא לבית התפלה אינו נכנס במורא על ראשו, ומיד הוא מוצא אנשים הגמלו שעומדים ומשיחים דברי רשות, או חס ושלום דבורים אסורים, או חס ושלום בשעת התפלה מה שאסור על פי הגמרא ושלחן ערוך.

ואחר כך כאשר איש הזה שקל בדעתו בכל הנ"ל, כאשר הוא מתחיל להתפלל וכבר מחו מלא שטותים והבלים, אי אפשר לו לכוון פונת התפלה.

והרי הכל מעידין ומגידין ערך וחשיבות התפלה של האיש הזה, אף על פי ששניהם התפללו תפלה אחת, מפל מקום רואים בחוש הפרש וחלוק כרחוק מזרח ממערב. **והרי** על ידי זה רואים שיש אלקים בישראל, המופיע אור קדשת והתעוררות דבקות אלקיה, להרוצים להתקרב לפניו יתברך בלב שלם, ומי שמכין עצמו להיות כסא להקדשה, יש אצלו השקאת השכינה הקדושה.

הרמז בלשון הפסוק 'ראה אנכי נתן לפניכם היום'

וזה משמיענו התורה הקדושה ראה אנכי נתן לפניכם היום, הינו שזה נהג בכל עת ובכל זמן בכל יום ויום, שאפה תראה בעיניך ממש מרגש בחוש הראות ש'אנכי' הינו אלקות המרמז בתבת אנכי, נתן

לפניכם, שתמיד השם יתברך מתגלה עצמו ומטעים במתיקות וערבות קדשותו למי שבא להתקדש ולהטהר בקדשותו יתברך ויתעלה.

וזה את הברכה אשר תשמעו, הינו הברכה עליונה והשפעת אור קדשה, הוא בא אליכם לפי ערך אשר תבינו עצמכם, וזה אשר תשמעו. וחס ושלום והקללה אם לא

תשמעו זה גם כן רואין ומרגישין כל אחד בעצמו איך התנהג עצמו לפני התפלה ורואה מה שהפסיד על ידי דרכיו שנהג בהפקרות:

פרשת ראה

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה

(יא כו)

דבר חיים

רבי חיים מרדכי מנדבורנא זיע"א

מעשי האדם נכרים על פניו

יש לומר, דהנה נודע שכל מעשי בני האדם הן לטוב והן למוטב, כלם נרשמים ונכרים בפניהם, כמו שנאמר (ישעיה ג ט) 'הפרת פניהם ענתה בם', וכאשר עושה אדם מצוה אז פניו מאירות מחמתה כענין 'חכמת אדם תאיר פניו' (קהלת ח א), וכן להפך חס ושלום אם עושה מעשים לא טובים - אזי פניו חשוכים מפניהם.

הרמז בלשון הפסוק

וזהו **ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה**, רצה לומר אני רשם בפנים שלכם את מעשיכם אם לברכה ואם לקללה, את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אליכם, כלומר בין מעשה מצוה ובין מעשה עברה חס ושלום, הכל נרשם בפניהם, ועושה רשם נכר ונגלה. ועל כן שימו לבבכם לזאת וכלכלו מעשיכם פראוי:

ואבדתם את שמם וגו' לא תעשון כו לה' אליכם (יב ג-ד)

פני מנחם

רבי פנחס מנחם מגור זיע"א

בתוך כל יהודי מצוי שמו יתברך המחינו ויש להזהר שלא למחקו חלילה

ואבדתם את שמם וגו' לא תעשון כו לה' אליכם, ודרשו: אזהרה למוחק את השם (רש"י), ואיתא בספרי (ראה פסקא ט): וכי תעלה על דעתך שישאל נותנים את המזבחות, אלא שלא תעשו כמעשיהם ויגרמו עוונותיהם למקדש שיחרב.

ואפשר שבעמק הדברים שני הפרושים הם אחד, כפי שאמר כבוד קדשת אבי אדוני ז"ל ונתתם וגו' לא תעשון כו וגו' - אזהרה למוחק את השם, הינו שלכל יהודי יש חלק אלוהי ממעל, שמו יתברך שמחיהו, וצריך כל אחד להזהר שלא ימחק בעוונותיו, וזוהי הנתיצה, ועל זה יש להשמר שיהיה קים לשם שבקרבנו.

וכמו שהיה רגיל כבוד קדשת אבי אדוני ז"ל לומר בשם הרב בעל התניא ז"ל על מה דכתיב 'וישב אל ה' וירחמהו' (ישעיה נה ז), שירחם על חלק ה' שיש בקרבנו, שלא יהא חזק לדבר גדול כזה, חלק אלוהי ממעל שנמצא בכל אחד מ ישראל.

וזאת פעל משה רבנו אחר החטא שיהיה 'פני ילכו' (שמות לג יד), 'ואתה אמרת ידעתיה ב'שם' (פסוק יב שם), ושלל יהיה על ידי שליחות המלאך אלא במדרגה יותר גבוהה, ועל דרך שאמר הרב ז"ל בשם הרבי רבי בער ז"ל שכשמתאספים עשרה מ ישראל אפלו מלאך מתירא לעמד ביניהם, כל יהודי יכול להגיע, וצדיקים המה במעלה יתרה מהמלאכים, ואין לנו השגה עד כמה:

לא תעשון כו לה' אליכם (יב ד)

בוצינא דנהורא

רבי ברוך ממעון יבזו זיע"א

לא להתרצות בגזרות

לא תעשון כו לה' אליכם. על דרך כן בנות צלפחד דברת' (במדבר כו ז), ולא להסכים על הגזרה, רק להתפלל שיגרע גזר דיננו:

רק בכל אות נפשך תזבח ואכלת בשר

(יב ט)

אמרי חיים

רבי חיים מאיר מוויז'ניץ זיע"א

העבודה המבחרת ביותר - המקדשות החמורות והפיכתה לרוחניות

העבודה המבחרת ביותר היא התהפכות חמר לצורה, מענינים גשמיים יעשה רוחניים. וזה נקרא צדיק כללי, כמוכא בבוצינא דנהורא פרוש על המדה כלל ופרט, שאכילתו ושתיתו הם עבודה תמה כתורה ותפלה.

רמזים בלשון הפסוק

אנ"ת נוטריקון א"תו ת'עבד ויבו ת'דבק (דברים י ט), אכילת בשר תהיה עבודה בדבקות להשם יתברך, 'נפשך תזבח' - שתתא מוכן להיות נזבח לקרבן לפני ה'.

ר"ק בכ"ל גימטריא קר"ב"ן, בכ"ל גימטריא הויה במלוי ה', נפשו"ף גימטריא שכינ"ה אדנ"י, יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה.

בכונה לקדשות אלו תהא אכילתך בשר וכל מידי דמיון. בש"ר נוטריקון ש"ב ר'עבון ב'תיכם (בראשית מב יט), ומרמז גם לקדשת יסוד, ביתו זו אשתו (יומא ב), להיות מרעיבו שבע (סוכה נב), ובקדשה לכל ענינים הגופניים זוכים לצדיק כללי:

רק חזק לבלתי אכל הדם כי הדם הוא הנפש (יב כג)

מבשר טוב

רבי בן ציון מביאלא זיע"א

שכר העומדים בנסיונות הזמן היא בבחינת 'עין לא ראתה'

רק חזק לבלתי אכל הדם כי הדם הוא הנפש. והנה אנו חיים כיום בזמן שאין נפשו של אדם קצה משום עברה, ואין מאוס ובושה מעברות המגנות ביותר, ובעולם של תאוה, המכניס ומחדיר בכל העולם תאוה וחמדה לעברות.

ולכן צריך כל אדם להתאמץ לעמוד ולהתניצב בעולם חשוף תאונותיו וחמרי פז, דהרי בעת שכל העולם עוברים עברות, הוא כמעט בלתי אפשרי להבדל מזה, שהרי 'דרך ברכתו של אדם, להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר רציו וחבריו, נהג כמנהג אנשי מדינתו', כמו שכתב הרמב"ם (דעות פ"ו הל"א). נמצא, שצריך לעמוד לא רק כנגד עצם התאוות, אלא אף כנגד טבעו ובריתו המושכו אחר מעשי חבריו ואנשי מדינתו וכל העולם.

ושכרם של העומדים בנסיונות זמנים השפלים והמזהמים הללו הוא בבחינת 'עין לא ראתה' אליקים יעשה למחפה לו' (ישעיה סד א). שהרי איתא במשנה מסכת מכות (כג): 'ומה אם הדם שנפשו של אדם קצה ממנו הפורש ממנו מקבל שכר, גזל ועריות שנפשו של אדם מתאנה להן ומחמדותן, הפורש מהן על אחת כמה וכמה שזכה לו ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות, עד כאן.

לכן הראייה הבאה בדרך מתנת חנם היא רק בבחינת הגלויים, ואינה מביאה לידי בטול אמיתי.

זהו גם הטעם לכך שהנחמה דשבת (פרשת ואתחנן, שבת) נחמו באה על ידי נביאים: פיון שבהמשכה מלמעלה למטה הרי המטה' תופס מקום, לכן באה המשכה זו באופן שהמטה יוכל לתפס בה.

לאחר מכן צריכה להיות העבודה בדרך אתערוטא דלתתא – מבני ישראל לאלקות (לא מצד גלוי אור מלמעלה, אלא מצד עבודתם הם. זהו הענין ד'היה עקב תשמעון', שגם בדרגא של עקב, שאין מאיר גלוי אלקות, ה'יהודי מתבטל ומכניע את עצמו לפני הקדוש ברוך הוא באופן ד'תשמעון'.

לכן ההפטרות דפרשת עקב היא יתאמר ציון עזבני ה' ואדני שכתני' (ישעיה מט יד), שמרירות זו באה [לא מצד גלוי המאיר מלמעלה – שהרי אדרבה, זהו מצב של 'עזבני' ו'שכתני' – אלא מצד המטה גופא.

אלא שפיון שתכלית הפונה הרי היא שתהיינה שתי המעלות – שגם הדרגא דאלקות שלגמרי למעלה מנבואים תהיה בבחינת ראיה – על כך באה לאחר מכן פרשת 'ראה אנכי' – שגם ב'אנכי' יש 'ראה'.

לכן ההפטרות דפרשת ראה היא 'עניה סערה לא נחמה' (שם נד יא), שאמירת 'ציון עזבני גו' מביאה לאמירת הנביאים שלוחי ה' 'עניה סערה לא נחמה', אף היות שגלוי זה בא לאחר העבודה דלמטה (ותאמר ציון גו'), לכן (אף על פי שגם הוא בא על ידי הנביאים, מכל מקום) ענינו ותכנו שבהנחמה שעל ידי הנביאים לא די, והקדוש ברוך הוא מסכים שפנסת ישראל צודקת בטענתה 'עזבני ה' גו' – 'עניה סערה לא נחמה', וצריך להיות (בבהפטרות שלאחר זה) 'אנכי אנכי הוא מנחמכם' (שם נא יב).

טעם קריאת פרשת עקב בחדש אב, ופרשת ראה - בשבת מברכים אלול או בראש חודש אלול

על פי הנ"ל יובן מדוע את פרשת עקב קוראים תמיד בחדש אב, ואת פרשת ראה – בשבת מברכים אלול או בראש חודש אלול גופא: 'אב' הוא חדש של דינים, והוא מארבעים הימים האמצעיים שהיו 'בכעס' (רש"י דברים י ט). ואלו 'אלול' הוא חדש הרחמים, והוא מארבעים הימים האחרונים שהיו 'ברצון' (שם).

לכן, בחדש אב – דינים, מרגש בעקר ההעלם והרחוק – ה'עקב' ו'עזבני גו'

כל הכבוד אשר יולד בבקרד ובצאנך הזכר תקדיש לה' אלקיך לא תעבד בכור שורד ולא תגז בכור צאנך (טו יט)

מאמר מרדכי

רבי מרדכי מנדבורנא זי"ע א
לקדש ראשית המחשבה מיד בעת הקריאה בבקר

הנה ידוע אשר האדם צריך לקדש ראשית מחשבתו בבקר בעת קימו ממשתו ולחשב ברוממות השם יתברך, וממילא יפל עליו הכנעה ושפלות, ואז ילך לבטח כל היום. לא כן אם האדם תכף בבקר השקם ראשית מחשבתו לפנות אחרי הבלי עולם הזה, ואז וילכו אחר ההבל ויהבלו חס ושלום.

הרמז בלשון הפסוק

וזהו שאמר הכתוב כל הכבוד כל הכבוד רומז על המחשבה כידוע, אשר יולד בבקרד לשון בקר, ובצאנך רומז על שפלות, תקדיש לה' אלקיך, לא תעבד בכור שורד, שור רומז על עניני הבלי עולם הזה, על הדרך יוהי לי שור ונחמור' (בראשית לב ו), ומזהיר הכתוב שלא יהיה ראשית מחשבתו בעניני הבלי עולם הזה, רק קדש יהיה לה' אלקיך:

הפטרות

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זי"ע א
באור סדר ג' הסדרות וההפטרות הראשונות של שבוע דנחמא

יש לבאר הסדר דג' הסדרות וההפטרות הראשונות של שבוע דנחמא: ההתחלה ונתינת הכח לכל ענין הוא – אתערוטא דלעילא. לכן בשבת הראשונה שלאחר תשעה באב – התחלת העבודה לאחר החיוב דסליק לעילא ולעילא – קוראים את פרשת ואתחנן – מתנת חנם. גם ההפטרות בשבת זו היא 'נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם' – נחמה הבאה מצד למעלה.

וזהו גם הטעם שהבקשה ד'ואתחנן גו' היא 'אעברה נא ואראה', בבחינת ראיה (שלמעלה משמעה), כי מצד הגלוי אור שמאיר מלמעלה באופן דמתנת חנם, הרי אלקות בבחינת פשיטות, ראיה.

אמנם, היות שהמשכת העצמות באה דוקא על ידי עבודה בדרך אתערוטא דלתתא, ואתערוטא דלעילא מצד עצמה היא רק מבחינת חיצוניות האור (שלדגא דחיצוניות האור יש איזו שכיחות לנבואים),

מעתה הרי בנקל הוא לשער כמה שכן יזכה בעמדו והתציבו בנסיונות הזמנים הללו, שכן נשגב מאד בחינת עין לא ראיה. וכן מסגלים העתים הללו במאד יותר מכל הזמנים שהיו בישראל להגביה עצמו ולהתקרב בתשובה בניקל מאד, כמו שבארנו בפתיחת הדברים שפני גדל הנסיונות הם גם ימי טובה לישראל, שיכולים לזכות בהם הרבה בגשמיות ורוחניות לו ולדורותיו ועד סוף כל הדורות. להביא בזה ולהשלים ענין תקון 'סוף כל הדורות'. ולהביאנו לעולם דף וטהור ונקי שעובדים בו להשם יתברך כראוי. ויתן השם יתברך שנוקה לזה אמן פן יהי רצון (עקבתא דמשיחא, פתיחה):

כי יהיה בד אביון מאחד אחד באחד שערך בארצך אשר ה' אלקיך נתן לך לא תאמץ את לבך ולא תקפץ את ידך מאחד האביון (טו י)

שפתי צדיק

רבי פנחס מנחם מפילץ זי"ע א

אין להעלים עין בעת התעוררות

כי יהיה בד אביון מאחד אחד באחד שערך בארצך. יש לפרש שהפונה על היצר טוב, שדרשו חז"ל עליו 'וחכמת המסכן בזויה' (קהלת ט טז), שמיצע לאדם שישתדל רק על צרכי נפש, והוא אביון תאב לכל דבר שבקדשה, וניצוץ היצר הטוב הנתן באדם ביום בר מצוה נקרא מאחד אחד, כי ממש כרע כאח לו, ולפעמים זוכה ליצר טוב חדש על ידי התחברות עם טובים, זהו מאחד שערך, בשערך בתי מדרשות.

בא להזהיר שלא יעלים עין בעת שבא התעוררות טוב, כי באמת אין לך אדם שאין לו שעה (אבות פ"ד מ"א), רק השוטה אינו מרגיש ליחל ולצפות לשעה זו, וממילא כשתבא יתאמץ לשוב ולתקן מה שצריך.

על זה מזהירנו 'לא תאמץ ולא תקפץ' כי פתח תפתח וגו' די מחסרו וגו', אשר יחסר, משמע כי באמת יחסר לו עוד, כי דרשו חז"ל (ויקרא רבה ד ב) על פסוק 'הנפש לא תמלא' (קהלת ו ט), הנפש אינה שבעה ממעשים טובים, משל לאחד שלקח בת מלך אמרו לו אפלו אתה מאכילה מעדני עולם לא יצאת ידי חובתך כי בת מלך היא, על כרחך מה ששמלא חסרון הנצרך יש אחר כך יותר לתקן עוית דק מן הדק:

מהעלם אל הגלוי כו' (לקוטי תורה פרשת ראה
יט, ב-ג):

אוהב ישראל

רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא זי"ע א

יש קללה שפנימיותה לטובה

הנה באמת כל דבר אשר יעבר ויחלף על האדם בעודו בחיים חיותו בעולם הזה, הן לטוב הן להפוך חס ושלום, יש בכל דבר ברכה או קללה. על דרך משל, אם ה' יתברך נותן לאיזה אדם עשר גדול ורב טוב, אז הוא באמת ברכה לפי הנראה לעינים.

אך אם האדם הלזה הוא נוטה על ידי זה מדרכי התורה והמצוות מגדל העשר ורב טוב שהשפיע לו ה' יתברך, כמו שכתוב (דברים ח יד) 'ורם לבבך ושכחת' כו', והולך אחר שרירות לבו בתאוות העולם הזה, ומושל ברוחו הגבוהה על עם עני ודל, וידו תקיפה עליהם כחשבו כי כחו ועצם דו עשה לו כו', ואינו משים אל לבו כי הכל הוא נשפע מאתו יתברך בכל עת ורגע, ולולא השגחתו עלי להשפיע לו זה הטוב אז היה כבר חסר מכל וכל, והוא סובר שלעולם חסן הוא לו, אז העשירות כזה אינו בכלל ברכה רק הוא 'עשר שמור לבועליו לרעתו' רחמנא לצלן.

ועל דרך זה הוא גם כן להפוך, אם איזה אדם הוא יורד מנכסיו ונעשה עני חס ושלום, אז לפי הנראה הוא קללה, אך אם הוא נותן ללב ומתבונן בפנימית הדבר, ושוקל בדעתו ואומר אולי זאת היא לטובתי, הינו אפשר אם היה ה' יתברך משפיע לי הון רב ועשר גדול אז היה כבר נשכח מלבי שמו יתברך חס ושלום רחמנא לצלן וכנ"ל.

אבל עתה שלךש אין כל, ובכל עת ורגע עיניו ולבו תלויים ומצפים לישועתו יתברך, וכפיו פרושות השמימה להספיק לו די צרכו דבר יום ביומו, ואז רואה בעיניו הגשמים שהוא יתברך המפרנסו בכל עת במעשה נסים, ואז הוא דבוק בה' יתברך ונותן לו שבת והודיה ומברך על הטובה שעשה לו כל צרכו, ואם כן הוא באמת ברכה.

עניות שלטובה אינה מבטלת מעבודת ה'

ולפי זה יפל ספק בלב האדם שנקבל בחבלי העני וכדומה, אם יתפלל ויבקש מה' יתברך שיסיר ממנו העניות וכיצא, כי מי יודע אולי הוא לטובתו על דרך 'וה' חפץ דכא' כו' (ישעיה נג י), כדי

על ידי התגברות על הנסיונות מגיעים למדרגת 'דעת' ו'ראיה'

ובשכיל כך באין לו הנסיונות, כדי שיתגבר עליהם, כדי שעל ידי זה יבוא למעלה ומדרגת 'לדעת', דהינו שיהא אצלו בחינת דעת והשגה והרגשה בו יתברך בבחינת ראיה והשגה.

שהדעת הוא נמשך מבחינת ראיה, בדכתיב 'אתה הראת לדעת' (דברים ד לה), 'שהוא בחינת 'ומבשרי אהיה' (איוב יט כו), 'אהיה ממש' (ובנה יובן הפסוק 'כי מנסה כו' אתכם לדעת כו', דאין פרוש הפסוק 'לדעת' הישכם אהבים כו' שיהיה הקדוש ברוך הוא יודע כו', דאטו לנסיון הוא צריך כדי לדעת, והלא הכל גלוי לפניו יתברך ויודע בראש מה שיהיה בסוף ומה שיבחר האדם. ולפי מה שנתבאר אתי שפיר, דפרוש 'לדעת' הינו שעל ידי זה ימשך בחינת הדעת בנפש האדם) דהינו כמו שמרגיש את נפשו כאלו רואה שהיא היא המחיה את הגוף ובלעדה אין לגוף קיום וחיות כו', כך יהא מרגש אצלו כי הוא יתברך חיי החיים כאלו רואה כו'.

הטעם שהנסיונות מביאין את האדם ל'דעת'

והטעם שהנסיונות מביאין את האדם לידי דעת. כי הנה הנסיונות, הגם שירדו בהסתור פנים להיות מסתירים על חיות ה' וקדושתו יתברך, הנה מסתור בהם חיות אלקי, כענין 'ה' אמר לו קלל כו' (שמואל ב טז י), וכמאמר ר"ל (מגילה כט.) גלוי לבבל שכניה עמהם, שהיא היא המסתרת ומתלבשת בשר של בכל להיות הוא המושל ולהיות ישראל נתונים תחתיו. **והנה** החיות אלקי שירד מטה מטה בהעלם והסתור פנים, יסודתו בהררי קדש ממקום גבוה מאד נעלה ממדרגות עליונות דקדושה, בנודע ממשל נפילת החומה כו', אלא שנפל וירד מטה מטה בסתר המדרגות.

וכשעומד האדם בנסיון ומתגבר נגד כל מונע, אזי קורע כל המסכים המסתירים ומעלימים אור וחיות ה', ונמצא שיוצא אור וחיות ה' מהעלם אל הגלוי ונמשך גלוי זה בנפשו להמשיך לה בחינת דעת והתגלות אלקותו יתברך.

גלוי ה'דעת' הוא על ידי התבוננות שכלית בגדלת הבורא

אך להיות גלוי הדעת באדם, הינו כפאשר מתבונן נפש השכלית בגדלת אין סוף ברוך הוא כל חד לפום שיעורא דיליה, וכמאמר ר"ל (אבות פ"ג מ"ז) 'אם אין בינה אין דעת, שעל ידי התבוננות נעשה הרחבת הדעת להגדיל האהבה המסתרת בלב שהיא בהעלם בבחינת נקדה חדא, ועל ידי ההתבוננות נגדלת ונתרבה האהבה ויוצאת

שכחני'. אבל דוקא על ידי זה מגיעים לאחר מכן לחדש הרחמים – 'ראה אנכי' והנחמה ד'אנכי אנכי'.

מכך שהעבודה ד'היה עקב תשמעון' והמרידות 'עזבני גו' שכחני' מביאות ל'ראה אנכי' ו'אנכי אנכי' הוא מנחמם, מוכן גדל העלוי שבעבודה זו, כידוע שבהסבה והדבר הגורם (לענין מסים) יש עלוי לגבי הדבר הפא בסבתו (חלק ט' עמ' 76 ואילך):

פתגמי אורייתא

רבי מרדכי ישכר בער מפייטסבורג זי"ע א

עבודת התשובה צריכה להיות בשמחה

בפסוק 'כי בשמחה תצאו ובשלום תובלון' (ישעיה נה יב), 'יש לומר הרמז לחדש אלול, שבו אנו יוצאים מהשנה הנוכחית, ובים לשנה החדשה, שנוכל לבוא אליה בשלום, וזהו כשעבודת התשובה כאלול תהיה כדכעי. וקאמר כי 'בשמחה' תצאו, כלומר שהעבודה צריכה להיות בשמחה דיקא:

חזק ונתחזק

לקוטי תורה

רבי שניאור זלמן מליאדי זי"ע א

תכלית ירידת הנשמה לעולם הזה – לעמד בנסיונות

כי מנסה ה' אלהיכם אתכם לדעת (יג ד). להבין מהו כי מנסה וגו'. הענין כי הנה הנשמה קדם וירידתה בעולם הזה היתה עומדת בעולם העליון, וכמו שנאמר 'חי ה' אשר עמדתי לפניו' (מלכים א' יז א), ושם היה אצלה גלוי אלקותו יתברך. ואחר כך ירדה בסתר המדרגות בעולם הזה השפל להיות בהסתור פנים ורחוק מקום מאור ה'.

ותכלית ירידתה היא בשכיל הנסיונות שבאין להאדם, שהם מהסתור פנים והסתלקות חיות השפע, במניעת בריאת הגוף או מניעת ממון, כדי להסתיר על אור וחיות ה' וקדושתו יתברך, ולהיות מונע מבית ומבחוץ לאדם שבא להתקרב לה' ולעבודתו יתברך כי דרך רשעים צלחה. וזהו 'ובא האות והמופת לאמר גלכה כו' (פסוק ג). כלומר ששם גלוי האות והמופת והגבהת קרנם בהגדלה ורבות החיות, ולכן אומרים דנו דוקא רמה וגו' ומגביהין פנש קנם. וצריך האדם התגברות יתרה לעמד בנסיון שלא לחוש לשום מניעה חס ושלום.

שיהא לבו נשבר ונדכה ונכנע לפני שמו יתברך, ויהא מיחל ומצפה לישועה ממנו יתברך, ואם כן היאך יתפלל לה' יתברך להסיר זה ממנו ויהיה כפוי טובה חס ושלום, אדרבה יודה וישבח לשמו יתברך על אשר אינו מניחו לפל ברשת ומצודת היצר חס ושלום.

אך באמת יש סימן טוב שיוכל כל אחד ואחד להפיר אם הוא ברכה או חס ושלום כו', הינו שאם זה הדחקות אינו מבטל אותו מעבודת ה' יתברך ואינו מעבירו על דעת קונו אז הדבר ההוא ברכה בלי ספק, אבל אם הוא מבטל אותו חס ושלום מעבודתו יתברך אז הוא חס ושלום כו', ויש להאדם להתפלל על דבר זה לה' יתברך, להושיעו מצרתו ודחקו כדי שיוכל לעבד ה' יתברך בלב טוב ושמח בלי שום מונע.

הרמז בפסוק 'ראה אנכי וגו' ברכה וקללה

וזהו שאמר הכתוב 'ראה אנכי נתן כו' ברכה וקללה', רצה לומר בכל דבר ודבר יש ברכה וקללה. ואם תאמר מאין יודע אם טוב הוא או להפוך חס ושלום, לזה אני נותן לכם סימן מבקש, 'את הברכה אשר תשמעו כו'', רצה לומר שעם הברכה, אם תוכלו לשמע אל מצות ה' ולא יעכב על ידכם הברכה הנשפעת לכם, אז בודאי היא ברכה באמת, ואם לא תשמעו' הוא קללה חס ושלום, לאשר היא הגורמת שלא תשמעו אל מצות ה' חס ושלום, ואין לה קללה יותר מזה. וה' יתברך יזכנו לעבדו בלב שמח ורחבת הדעת מתוך שפע טובה וברכה וכל מיני טוב, וכן יהי רצון אמין:

אור יצחק

רבי יצחק מראדוויל זיע"א

הבורא מזמין לכל נברא פרנסתו ועל

ראה אנכי נתן לפניכם היום (יא כו)

חוט של אליהו

רבי אליהו הכהן זצ"ל

מצות 'אנכי ה' אלקיך' נאמרה לכל ישראל

נכנס בלשון יחיד ויצא בלשון רבים. אמנם יוכן בדברי חז"ל (שמו"ר מג ה) כשעשו ישראל את העגל אמר משה להקב"ה וכי אמרת להם שלא יעשו עבודה

האדם לתמו מעשיו כדי לקבלה

אנחנו עם קדשו, אין לנו לרדף אחר שום דבר, שהוא שטות גדול לרדף אחר פרנסה, שכתוב התקין מזונותיו של אדם ואחר כך בראו (כ"ר ח ט), אף שזה נעשה מצד חטא אדם הראשון, ומצד שאנחנו מקלקלים, גרמה זאת שצריכים לרדף אחר הפרנסה, וזהו הרעוטי את מעשי וקפחתי את פרנסתי (קידושין פב.).

אחי אהובי, ראו את גדל טובו וחסדו ורחמנותו של אין סוף אמת, שאפלו בשעת הקללה שקלל בכיכול ברוך הוא את הנחש, אמר לו 'ועפר תאכל כל ימי חיך' (בראשית ג יד), ופרש רש"י ז"ל, 'שקללו' 'על גחנה תלך', וברך אותו תכף, מצד שאין לו רגלים ואינו ביכולתו לילך אחר מזונותיו, וברך אותו 'ועפר תאכל כל ימי חיך', הינו בכל מקום שהנחש שם מזונותיו מוכנים לו.

'ראה אנכי נתן לפניכם ברכה וקללה'

'את הברכה' - הקללה עצמה היא ברכה

כמו שכתוב בפרשת 'ראה אנכי נתן לפניכם ברכה וקללה' - 'את הברכה', הינו שהקללה היא 'את הברכה' ביחד, שהקללה היא מהגבורות הקדושים, והגבורות הוא אף בשביל הברכה כמו שכתבתי, עין שם באריכות:

לקוטי הלכות

רבי נתן מברסלב זיע"א

הוראות מעשיות ונפטי חזק אודות

האמונה בענין הפרנסה וההשתדלות

הראויה

וזהו 'ויברכתיו בכל אשר תעשה' (טו יח), הינו בכל מה שתעשה, יהיה מה שיהיה, אפלו דבר קל וקטן, יברך ה', כאשר נראה בחוש ברב בני אדם, שפמה פעמים שהם רצים ורודפים מאד אחר

הפרנסה כמה זמנים ואין עולה בידם שום רוח, ומאומה לא ישאו בעמלם, ואחר כך ה' יתברך מרחם עליהם ומזמין להם פרנסה, ולפעמים אפלו עשירות גדול, בסבה קלה מאד שהוא כמעט בלי שום דרך הטבע. וכל העולם מלא ממעשיות כאלה שהם שכיחים מאד בעולם כמעט בכל אחד ואחד שעוסק במשא ומתן.

ואם היה לו שכל והיה סומך עצמו בתחלה על ה' יתברך ולא היה דואג כלל, לא היה צריך כלל ליגיעות האלו שהיו לו בחנם, וכשהיה מגיע הזמן היה מזמין לו ה' יתברך הפרנסה בסבה קלה כנ"ל. ולא די שאינו מרויח כלל על ידי דאגתו ועצבותו ויגיעות רבות וטרדות עצומות שלו, אדרבא, הוא מפסיד שפע פרנסתו הרבה, כי באמת עקר שפע הפרנסה הוא מלמעלה, מבחינת למעלה מהזמן והמקום, רק שבזה העולם מרחק הפרנסה להתלבש במקום וזמן, אשר מחמת זה צריכין לעשות איזה עסק ומשא ומתן בשביל פרנסה כדי לעשות כלי שתוכל השפע להתלבש בזה העולם כנ"ל.

ועל כן כשהוא מאמין שהכל מלמעלה, נתקשר הזמן והמקום למעלה מהזמן והמקום, אזי יש לו פרנסה בשפע, כי הוא מקשר לשרש ההשפעות שנמשך מלמעלה על ידי אמונתו ובטחונו בה', אבל כשהוא רץ אחר פרנסתו ביגיעות גדולות, הוא נמשך ונתקשר ביותר לבחינת המקום והזמן, ומפריד בין הזמן והמקום ובין בחינת למעלה מהזמן והמקום, ועל ידי זה נתרחק משרש ההשפעות, ועל כן קשה לו למצא פרנסתו, ואפלו כשמגיע לו מעט פרנסתו בהקרח שתהיה ביגיעה גדולה ועצומה מאד, כי הוא נמשך יותר אחר הצמצום, אחר המקום והזמן על ידי פרנסתו ביגיעה ביותר. ועל כן פרנסתו ביגיעה ביותר שנמשך מבחינת מקום וזמן כנ"ל (רביה הלכה א):

אוצרות גאוני הדורות

ולפיכך נכנס בלשון יחיד.

רוח אליהו

רבי אליהו חאקו זצ"ל

הברכה תתקין רק בתנאי שישמרו תורה ומצוות

מוכא במדרש (דבר"ה ב), 'ראה אנכי וגו'', 'זהו שנאמר "שמעו והאזינו

זרה, איך אמרת 'אנכי ה' אלקיך' (שמות כ ב), עמי דברת ולא עמכם.

אמנם פונתו יתברך עכשו לומר למשה ראה אתה משה, שאנכי ה' אלקיך נתן לפניכם היום, לפני כלכם אני חוזר לומר 'אנכי ה'', כדי שתראה שכלם מזוהרים, ולא כלם שאמרת בעשית העגל עמי דברת ולא עמכם, שהרי אני חוזר עכשו לדבר בלשון רבים, והנה מלת 'ראה' חוזר למשה,

אשר בכל שנה היה עולה לרגל בדרך אחר בכדי שעל ידי כן יראו ויעשו כמותו, כן שמעתי מפי קדשו ז"ע.

לשכנו תדרשו ובאת שמה (יב ה)

מורה הנבונים

רבנו משה בן מימון זצ"ל

הטעמים שלא גלה משה היכן מקומו של בית המקדש

יש להבין, הלא "המקום אשר יבחר ה' אלהים", שהוא הר המוריה, היה ידוע כבר מזמן אברהם, וכפי שנאמר "ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה" אשר נאמר היום בהר ה' יראה" (בראשית כב, יד), ותרנגם אונקלוס, שאברהם עבר את ה' והתפלל שם, ונאמר שכאן גם יהיו עובדים את ה' ומתפללים לדורות. ובדאי היה ידוע זאת למשה, ואם כן מדוע אמר "המקום" בסתם, ולא פרש שזהו הר המוריה.

ושלושה טעמים בדרך. א. כי אם אמות העולם היו יודעים שהוא המקום שבחר ה', ובו התקיים תכלית ביאת ישראל לארץ, שהיא הקמת בית המקדש והעבודה בו, היו נלחמים עליו בחזק, ורוצים להחזיק בו. ב. כי אם היו יודעים זאת, מי שהחזיק במקום זה, לפני ביאת ישראל לארץ, היו משחיתים ומפסידים אותו. ג. והוא הטעם העקרי, כדי שלא תפל מחלקת וקטטה בין השבטים, בבקשם לקבל את המקום בנחלתם ושהם ישלטו בו. וכדרך שפרצה מחלקת קרח ועתו על הכהנה. ומטעם זה נצטוו ישראל לבנות את בית המקדש רק אחר שיעמידו להם מלך, שמאחר שיש חשש למחלקת, הרי שמכיון שהדבר נעשה על פי המלך, לא יוכלו לעורר מחלקת. (באדיבות

מכון חכמי ספרד נתיבות)

אהבת ציון

רבי אברהם הלפרין זצ"ל

רמז למנהג אנשי ירושלים שלא היו נכנסים לסעודה אלא אם כן יודעים מי מסב עמם **רמז** הלצה לאנשי ירושלים שלא היו מסבין בסעודה אלא אם כן יודעים מי מסב עמם (סנהדרין כג), וזכריהו הארח חיים (סי' קע ט"ב). וזהו שאמר לשכנו תדרשו מי הוא, ואז ובאת שמה. וזה הפסוק קאי על ירושלים, לכן היו נקיי הדעת בירושלים עושים כן. והשתא אתי שפיר שאמר בלשון יחיד 'ובאת' ולא כתיב 'ובאתם', אלא לרמז על כל צדיק שיירש אחר שכנו, ואחר כך יבוא לשם.

המקדש

ושמעתי מהגאון מהרי"ץ ו"ל בואלאזין דבר נאה ומתקבל על זה, והוא, כי מצינו בפרשת שפטים בפרשת רוצחים (ט ג) 'תבין לך הדרך ושלשתי וגו', ופרש רש"י ו"ל מקלט מקלט היה כתוב על פרשת דרכים, עד כאן. רצה לומר כדי שלא יצטרך הרוצח לדרש לאיזה דרך יוכל לנוס לערי מקלט, פן בתוך כך ישיגנו גואל הדם.

ולפי זה היה מהראוי שיעשו כן על הדרכים אשר עליהם ילכו ישראל לעלות לרגל, או בתוך השנה להוליך את קרבנותיהם חטאות או אשמות, או נדרים ונדבות, ובאמת לא מצינו בתורה צווי על זה לעשות דרך מסים לבית המקדש שלא יתעו ההולכים לשם.

אך חכמת אלקים יש בזה, דאם היתה דרך מסים, ועמידים נצבים בדרך, והיה כתוב עליהם מקדש מקדש, לא היו נוסעים שמה רק החרדים אשר יראת אלקים בלבם לבד, ולא היה נודע לכלם על איזה דבר ילכו לירושלים, ואולי איזה ענין אחר יאלצם ללכת שמה.

אך כאשר לא נצטוו על זה, על כן מהכרח שכל הנוסע היה צריך לדרש באיזה דרך ילך, וכאשר ידרשו על הדרך העולה בית אל, אזי מי אשר יראה איש עובר עם איזה קרובן אזי גם הוא יזכר אשר גם לו יש איזה קרובן להביא לבית המקדש, אזי גם הוא יסע עמו יחד בצוותא חדא, כי טובים השנים לדרש על הדרך מהאחד, וכן בערים אחרים אשר יראו כי חבורה מישראל נוסעים לבית המקדש, אזי גם הם יסעו בהמון חוגג, לבית אלקים והלכו ברגש קדש.

והנה העמים עובדי גוילים היה דרפם להעמיד גויליהם על ההרים הרמים ועל הגבעות, בכדי שיהא נראה מרחוק עבודה זרה שלהם ולא יצטרכו לדרש אחריה, על כן צויתה לנו התורה לא תעשו כן לה' אלקיכם לעשות דברים מסתמים לדעת הדרך. וגם הבית המקדש בעצמו אמרו במסכת זבחים (נד), אשר היה בסברא לבנות אותו בעין עיטם מפני שהוא גבוה, ואמרו ניתתי פורתא עין שם, על כן אמרה התורה לא תעשו כן לה' אלקיכם כי אם אל המקום אשר יבחר ה' לשכנו תדרשו ובאת שמה, 'תדרשו' דיקא כנ"ל.

וסים הכתוב והבאת שמה את זבחיכם וגו', רצה לומר על ידי הדרישה על המקום המקדש, על ידי זה יביאו כלם את קרבנותיהם, כענין אשר מצינו באלקנה

אל תגבהו" (ירמיהו יג, טו), מהו "שמעו והאזינו" וכו', "שמעו" לדברי תורה, "והאזינו" לדברי תורה.

נראה לכאור את פנות המדרש, בהקדים את המובא בגמ' ברכות (ד), 'כל דבור ודבור שיעצא מפי הקב"ה לטובה, אפלו על תנאי, לא חזר בו'. ונלמד זאת ממשה, שכאשר חטאו ישראל בעגל אמר לו ה' 'הרף ממני ואשמיעם וגו' ואעשה אותך לגוי עצום ורב ממנו" (דברים ט, יד), ואף שהתבטלה גזרת השמדת עם ישראל, התקיימה ברכה זו בצאצאיו של משה.

והקשו המפרשים (ע"י רמב"ם בהל' יסודי התורה

פ"י ה"ד, רבי אליהו מזרחי בראשית לב, ח, ועוד) והרי מצאנו כמה הבטחות שהבטיח ה' על תנאי, וכאשר לא התקיים התנאי, לא התקיימה ההבטחה? ותרצו, שדברי הגמ' בברכות הם כאשר ההבטחה לא נאמרה בלשון תנאי גמור, ולא כפי דיני תנאי בני גדר ובני ראובן, אף כאשר נאמרה בלשון תנאי גמור, וכתנאי בני גדר ובני ראובן, הרי שגם כאשר דבור ה' היה לטובה, יתכן שיחזור בו מכה, אם לא יקיימו ישראל את התנאי.

ומעתה יובן, שהמדרש התקשה בדברי הפסוק, מדוע הצריך להוסיף ולומר "לפניכם היום", ולכאורה די היה לומר יראה אנכי נתן ברכה וקללה, ועל כך תרץ, 'זהו שנאמר "שמעו והאזינו אל תגבהו", ופרש, "שמעו" לדברי תורה, "והאזינו" לדברי תורה. וכונת ה' לומר לישראל, שאין לכם לחשב שה"ב"כ"ה ש"אנכי נתן", תנתן בכל אופן, מטעם שהוא דבור לטובה' ולא אחר בי מכה, וכפי שדברתי עם משה 'ואעשה אותך לגוי עצום'. כי הדבור הזה הוא "לפניכם היום", ולא פאותו יום שדברתי עמו, ובדבור זה יש תנאי גמור, והוא "את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלהיכם", ופרש רש"י על מנת אשר תשמעו. ומאחר שקך, הרי שרק אם יתקיים התנאי, ורק אם "שמעו" לדברי תורה, "והאזינו" לדברי תורה, אז יתקיים דבורי, ותנתן ה' ברכה".

(באדיבות מכון חכמי ספרד נתיבות)

לא תעשו כן לה' אלהיכם כי אם אל המקום אשר יבחר ה' אלהיכם מכל שבטיכם לשום את שמו שם לשכנו תדרשו ובאת שמה (יב ד-ה)

בית יצחק

רבי יצחק נייטבורד זצ"ל

חפוש ודרישה לדרך המוליקה לבית

אשר חי

רבי אשר חזקוני

הנאות צדקה בסתר וזכה לברכה בסתר

נראה לבאר את דברי הפסוק, בהקדים מה שכתב רש"י (ומקורו מ'ספרי'), "נתון תתן לו" "אפלו מאה פעמים". "לו", 'בינו וביני' (בסתר). וכן בהקדים את דברי הגמ' בתענית (ח), "אמר רבי יצחק, אין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין, שנאמר "יצו ה' אתך את הברכה באסמך" (דברים כח, ח). תנא דבי רבי ישמעאל, אין הברכה מצויה אלא בדבר שאין העין שולטת בו, שנאמר "יצו ה' אתך את הברכה באסמך".

וזכה תוכן פונת הכתוב "נתון תתן לו", שעל האדם לתת צדקה 'אפלו מאה פעמים', "ולא ידע לבקש בתתך לו", שלא יהיה רע בעיני הנותן שצריך לתת לעני כל כך הרבה פעמים בסתר בינו לבינו, ואף אחד לא ידע על מעשיו הטובים ולא ישבחוהו על כך. "כי בגלל הדבר הזה", שאמה נותן בסתר, "יברך ה' אליהו בכל מעשיו ובכל משלח ידיו", הינו ינהג ה' אתך במדה כנגד מדה, ויברך אותך בדבר הסמוי מן העין ובדבר שאין העין שולטת בו, שרק בהם הברכה מצויה. (באריכות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

שכר המצות בעולם הזה

ילקוט האורים

רבי משה אורי קלר זצ"ל

שכר האמונה בעולם הזה

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה (יא כו). בספר מאמר אברהם באר הקרא, עם מה שכתוב בבעל הטורים 'ראה אנכי', עשרת הדברות שפתח ב'אנכי'. ותמוה גם כן. ובאר על פי מה שכתבו המפרשים על המדרש 'כל מה שישאל אוכלין בעולם הזה אין אוכלין אלא בשביל אמונה', וגם כן תמוה.

ותרצו על פי הידוע קושית המפרשים בטעם דשכר מצוה בהאי עולמא ליכא (קידושין לט), הא עובר הקב"ה על 'לא תלין'. ותרצו על פי דאיתא (חור"מ סי' שלט ס"ו), בשלח שליח לשכר פועלים, שניהם אין עוברים על כל תלין, זה לפי שלא שפרם, וזה שלא עבד עמהם. והנה הקב"ה נתן לנו התורה על ידי משה שליח ה', על כן אין הקב"ה עובר על 'כל תלין'.

הוא רק מפני שבטבעו ממאס בם, ואם היה נהנה מהם היה עובר גם עליהם, אבל אם עושה מה שישיר בעיני ה', ומונע ובודל את עצמו גם מאסורים שנפשו של אדם חומדתו, אז מקבל שכר גם על אלו שנפשו קצה בם.

על כן מסים כי גם על שלא יאכל את הדם יקבל שכר שייטיב לו ולבניו, רק כי תעשה הישר בעיני ה' בשאר דברים גם כן, אבל לא אם רק את הדם לא יאכל.

ונתתה בפסח וצרת הפסח בידך והלכת אל המקום אשר יבחר ה' אליהו בו (יד כה)

קרן העני

רבי יעקב קטינא זצ"ל

התעוררות לעבודת ה' מתוך ראה או אהבה רעה

יש לומר דהנה איתא בספרי מוסר, דכשמתעורר באדם יראה רעה או אהבה רעה יכול לבוא מזה ליראת ואהבת ה', בחשבו אם דבר נפסד זה אני אוהב או ירא שהוא הבל הבלים, איך לא אאהב את השם יתברך שהוא מקור כל הדברים, ותכלית שאין למעלה ממנו. וזה שאמר הכתוב ונתת בפסח לשון חמדה כמו נכסף נכספת (בראשית לא ל), פרוש כשתתן עיניך ולבך באיזה תאוה, מיד וצרת הפסח פרוש התאוה, והלכת אל המקום אשר יבחר ה'.

נתון תתן לו ולא ידע לבקש בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברך ה' אליהו בכל מעשיו ובכל משלח ידיו (טו י)

אור תורה

רבי מנחם צבי טאקסין זצ"ל

יתבונן כי הוא הנותן צדקה ולא המקבל

התורה הקדושה תלמדנו איך לרפך הלב שלא ידע לו בתתו את הצדקה להעני, כי יחשב תמיד כי תורה לה' כי הוא הנותן ולא המקבל, והלא יכול להיות ח"ו שהפך כי הוא יהיה המקבל ולא הנותן. וזהו ולא ידע לבקש בזה שאמה נותן צדקה, כי תחשב בלבך בתתך לו, ברוך ה' כי חננו שאמה הנותן ולא המקבל. והלא עליך לדעת כי בגלל הדבר הזה וגו', כי הוא גלגל החזור בעולם (שבת קנא), ומי יודע מה יולד יום, והלא יכול להיות ח"ו ההפך, ועל כן כל המרחם על העני מרחמים עליו מן השמים ולא יבוא לידי עניות. [בשם רבינו הגאון רבי ליב ק"ב ז"ל אב"ד דבריסק]

ואמרת אכלה בשר כי תאונה נפשך לאכל בשר בכל אות נפשך תאכל בשר (יב כ)

זרע אהרן

רבי אהרן ייטל' זצ"ל

תקו הנפשות המגלגלות על ידי אכילה ראויה

ויש לדקדק דהנה ליה לקרא לקצר 'כי תאונה נפשך לאכל בשר תאכל', ומה שכתב 'בכל אות נפשך' הוא כמיתר. ונראה דכמה נפשות מגלגלים בבחמה, וצריך לתקנם ולהעלותם בברכה ולאכלם בקדשה, וזהו שאמר **בכל אות נפשך** כאלו אתה המגלגל שבנדאי רצונך שהאוכל יתקנך ולהעלותו, כך תאכל אתה הבשר בברכה רצויה ובאכילה פשרה ובקדשה.

לא תאכלנו למעו יטב לך ולבניך אחריו כי תעשה הישר בעיני ה' (יב כה)

שערי שומחה

רבי שמחה בונם סופר זצ"ל

מניעת אכילת דם מפני צווי ה'

הא דמסיים 'כי תעשה הישר בעיני ה'', דלא שייך על מצות דם לבד, נראה לפרש לפי מה שמביא רש"י מש"ס מכות (כג), צא ולמד מה דם שנפשו של אדם קצה בו הפורש ממנו זוכה לו ולבניו אחריו, קל וחמר לגלגל ועריות שנפשו של אדם מתאונה להם.

ועין בברטנורא (מכות פ"ג מט"ז) שפרש, 'רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות, הינו מצות כגון פרשת שקצים ורמשים וכדומה, מה שבלאו הכי לא היו אוכלים שנפשו של אדם קצה בהם, מפל מקום צוה ה' להיות גדלים מהם כדי להרבות שכר. וזה דוקא אם פרוש מפני שהוא מצות ה', וכמו שאמרו (תו"כ קדושים פ"י) אל יאמר אדם אי אפשי בבשר חזיר, אלא אפשי בו ומה אעשה והתורה גזרה.

ומהאי טעמא צריך לפרש גם מאכילת דם, ולא מפני שבלאו הכי קץ וממאס בו, ולזה אמר למעו יטב לך ולבניך אחריו, אבל רק כי תעשה הישר בעיני ה' מפני שהוא ישר בעיני ה', והוא צוה עליך שלא לאכלו.

שכר מניעת אכילת דם כשמקיים שאר המצוות שהנפש מחמתן

או יאמר, כי באמת מי שאינו מקיים כל שאר מצוות ועובר על מצות שאדם חומדתו, מזה מוכח שמה שפורש משאר דברים אסורים שנפשו של אדם קצה בהם,

אמנם ידוע (מכות כד.) ד'אנכי' ו'לא יהיה לך' מפי הגבורה שמענו, ואם כן על שתי מצות אלו חייב לשלם לנו שכר בעולם הזה. וזהו שאמר המדרש 'כל מה שישאל אובלים בעולם הזה אין אובלים אלא בשביל אמונה', דעל שכר 'אמונה' חייב לשלם גם בעולם הזה שלא יעבר על כל תלין.

וזהו שאמר הכתוב **ראה אנכי**, הינו מצות 'אנכי ה' אלהיך', על כרחך **אנכי נתן לפניכם 'היום'**, דיקא בעולם הזה, ברכה וגו'.

בנין דוד

רבי מרדכי דוד אלפרט זצ"ל

שכר בעולם הזה לרבים העושים את המצוה

המהרש"א בסוף פרק קמא דקדושין (ט:) הקשה, הא דאמרינן שם דשכר מצוה בהאי ע'למא ליכא, הא כמה יעודי המצות הם בעולם הזה. ותרץ דרבים עושים המצוה יש להם שכר גם בעולם הזה. וזה מסמין **ראה** בעין שכלך והתבונן נא

דרכי ה', הגם ששכר מצוה בהאי ע'למא ליכא, מכל מקום **אנכי נתן לפניכם 'היום'**, אם רבים עושים אזי נותן גם 'היום', על כן השתדל בכל מאמצי כחך שגם רבים יהיו עושים המצוה, אזי אנכי נותן גם היום שכר.

דעת סופר

רבי עקיבא סופר זצ"ל

טובות עולם הזה בשביל עזר וסיוע לעבודת ה'

את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' (יא כז). כבעל הטורים מ'קדק' שגבי ברכה נקט לשון 'את', ואצל קללה לא נאמר 'את הקללה', אלא 'והקללה'. ונראה לי דהנה כבר כתב הרמב"ם בשמונה פרקים, דמה שהבטיחה התורה שאם יקיימו המצות יקבלו טובות אין זה שכר, כי שכר מצוה בהאי ע'למא ליכא (קידושין ט:), אלא הכל רק אמצעי ועזר לעבודת הקב"ה כדי שלא יהיה לאדם מניעה מלעבד הקב"ה, למשל אם יהיה לו דאגת הפרנסה יתבטל על ידי טרדותיו על המחיה ועל הפלפלה,

ויקצר בעבודתו וכדומה, נמצא שהשכר אינו אלא פרות, והק' ק'ס לעולם הבא.

אכל אצל הקללה להפך, כי הקב"ה שולח את הענשין כדי שייטיב דרכיו, ויקבל ענשו בעולם הזה כדי שיבוא נקי לעולם הבא, ו'אשרי הגבר אשר תיפסרנו יח' (תהלים צד יב), ו'את אשר יאהב ה' יוכיח' (משלי ג יב), ולכן הקללות לברכות יחשבו, כי על ידי זה יבוא נקי וטהור לעולם הבא, וזה מחסד האל.

וזה שאמר את הברכה, כי 'את' דרשינן בכל מקום 'את' טפל, כמו שדרשו חז"ל (ב"ק מא:): 'את בשרו' את הטפל לבשרו, 'את הברכה' רק הטפל תקבלו בזה העולם, **אשר תשמעו** כפרוש רש"י על מנת שתשמעו, כדי שלא יהיה לכם מניעה לעבודת הקב"ה.

והקללה אם לא תשמעו, הקללה בעצמה תקבלו אם לא תשמעו כדי לנקותכם, כמו שאמר משה 'אתם נצבים היום', לאחר ששמעו צ"ח קללות - כמו היום תחלה מאפיל ואחר כך מאיר, כך הקללות מעמידות אתכם כדי להאיר לכם כנכון היום.

מעשי צדיקים

מזדרזת להזהיר מפני נתון המצוות, 'לא תעשו כן לה' אלקיכם', כלומר הזהרו לבל תאמצו את המעשים האלה כטבע שני, והשמרו מלפתח אפי מעין זה בנפשותיכם. (תולדות רבי מרדכי פגרמנסקי)

ו'שמחתם לפני ה' אלקיכם אתם ובניכם ובנותיכם ועבדיכם ואמהותיכם והלוי אשר בשעריכם (יב יב) **בשלהי** קנין תש"ז הגיע הרה"ק האמרי חיים מו"ד זי"ע א"א לארץ הקדש, ובימי ראש השנה תש"ח שהיה בתל אביב. כדי שיהיה מקום לכל החסידים שחפצו להסתופף בצל הרבי, נשכר בתל אביב מקום רחב ידים בו נערכו התפלות.

לאחר הימים הנוראים עלה הרבי לירושלים עיר הקדש, בה התאכסן בביתו של ר' אלטר יעקב וויזל, לימים ספר המארח כי בעת שהות הרבי בירושלים, הגיעה לביתו משלחת גדולה של אנשי ירושלים לשוחח עמו בדבר הציונים המנסים להשתלט, ודרכי ההתבדלות מהם.

אמר להם הרבי, "גם אני סבור כמוכם שיש להתבדל מהם, ומה באמת יכולים לעשות עבור זה", משענו שצריכים לצעק

הזמן אחר דברי הרבי, נפסקה לאלתר מגפת החלי רע. (בית שמואל)

ונתתם את מצבתם ושבחתם את מצבתם ואשריהם תטרפון באש ופסילי אלהיהם תגדעון ואבדתם את שמם מן המקום ההוא, לא תעשון כן לה' אלקיכם (יב ג-ד)

בעת שהביאו לפני רבי מרדכי פוגרמנסקי זצ"ל בטאון שהוציאו עסקנים קנאים, שדרכי פעלתם לא היתה על פי דעת תורה, הוא סרב לראות את הגיגיהם ומאן אפלו לגעת באותו עלון המנח לפניו.

על הפסוק 'ונתתם את מצבתם ושבחתם את מצבתם' וגו' 'לא תעשו כן לה' אלקיכם', הוא עמד והקשה, הכי יעלה על הדעת שישאל נותנים את המצוות, אלא דרו העולם שכאשר נוקטים במעשים קשים כמו לנתץ ולשבר, בראשונה זה נעשה כנגד פסילי אלהים ומצבותיהם, אבל כיון שרוכשים את המדה הזו בטבע, נפתח פתח בכחות הנפש להגיע גם להריסת בתי כנסת והיכלי קדש.

לפיכך אחרי שמצוה אותנו התורה לאבד ולשבר את העבודה זרה, היא

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה (יא כו) שמעתי מפי הרה"ק רבי יחיאל מיכל מקוריץ זצ"ל שהתחנף מספר שנים אצל הרה"ק רבי אהרן מטשערנאביל זי"ע א"א, שבעת שהיה רבי אהרן אומר דברי תורה על שלחנו הטהור, היה לוקח את ידו ומכניס לתוך שריוול שלו ומכסה את פיו, כדי שהמסבים על שלחנו לא ישמעו את דברי תורתו.

פעם אחת חרג הרבי ממנהגו זה, בעת ששלטה בסביבות טשערנאביל מגפת חלי רע רח"ל, ומתו מאות אנשים לפני תשעה באב, בהגיע שבת קדש פרשת ראה צעק הרבי בקול גדול, "רבוננו של עולם, קראנו היום בתורה 'ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה את הברכה אשר תשמעו'.

כך מפרש אני את הפסוק, אם תתן לישראל ברכה, בודאי ישמעו ויצומו ביום כפור הבא, אבל אם תהיה להם קללה של מגפת החלי רע, יהיה אסור להם לצום כפסק המג"א באורח חיים סי' תקע"ו ויבטלו את יום צום כפור הקדוש.

לכן אני אומר, 'והקללה אם לא', אם רק תפסיק את קללת המגפה מעליהם, אז מיד ישמעו את מצות 'ועניתם את נפשותיכם' ויצומו כהלכה. ומיד באותו

מוץ, שאלוהו אנשי הארץ מה מחיר התבואה, והוא ענה "עשרה רייניש כסף עבור כור אחד".

מאחר ולא נמצאה תבואה אחרת הכרחו להסכים למחיר המפקע, אף כאשר באו לקנות שמעו דרישה נוספת, איני מוכר כור תבואה אלא אם תקנו כור מוץ עמה וגם הוא בעשרה רייניש, תמהו הקונים, מדוע אנו חייבים לקנות גם מוץ.

אמר להם המוכר, המוץ שומר על התבואה ובלעדיו התבואה הייתה מתקלקלת, עבדתי עבור המוץ כמו עבור התבואה, על כן תשלמו גם עליו, מאחר ולא הייתה בידם ברירה, מלאו אחר דבריו וקנו עם כל כור תבואה כור מוץ עבורו שלמו טבין ותקילין.

כשיצא הסוחר מהעיר, פגע בו סוחר אחר ושאל אותו האם הצליח במדינה, והשיב "הן, לקחתי עבור כור מוץ עשרה רייניש, כמו עבור כור תבואה שמכרתי בעשרה רייניש", כשמע זאת הסוחר, מהר להביא לאותה עיר מאה אניות עמוסות במוץ, אף הקונים שראו כי רק מוץ לבד בידו, נשפטו אחד אחד.

צעק להם הסוחר, הלא זה מקרוב שלמתם בעד כור מוץ עשרה רייניש, ואני אתן לכם יותר בזול, השיבו לו אנשי העיר, שוטה שבועלם, מי יקנה מוץ לבד, הסוחר הראשון הביא מוץ עם תבואה ואנחנו היינו חייבים תבואה, אף הוא לא רצה למכור תבואה בלי המוץ והכרחנו לקנות גם המוץ, לך יש רק מוץ ואיננו זקוקים לו.

זאת יכולים לרמז בדרך צחות בפסוק זה, 'אפס כי לא יהיה בך אביון', שכל עניני עולם הזה שהם בחינת אפס, 'הבל הבלים', 'לא יהיה בך אביון', גם הם לא יהיו בבחינת אביון וריק בלי תכלית עד שלא יבראו מהם מלאכים ומליצים טובים, דהינו בלי עבדות השי"ת, רק אדרבה, על ידם תקימו תורה ומצוות ותהיה עליה גם 'לאפס'.

זאת על ידי שתקום 'בכל דרכיך דעה' (משלי 1: 7) כמבאר בארץ חיים סימן רל"ב, 'כי פתח תפתח את ידך' וגו' ותפזר כסף לצדקה כמבאר בפרשה זו, ואז גם עניני האפס יהיו גדולים מאד עד שיתנהו מהם מלאכים מליצים טובים, עם גוף ונשמה. (אריה שאג)

אם מצרפים אותם עבור התורה והמצוה, על ידם יגיע האדם לגבהי שמים מעל, כי בכח זה יעסק בתורה ובמצוות, ובעשרו יחיה עניים ויציל דכאי ארץ מעושקיהם.

זה שכתוב (קהלת א' 5) 'הבל הבלים אמר קהלת', כל עניני עולם הזה הם הבל, אף זה רק בהיות הכל הבל, כשאננם מצטרפים למעט שלמות הם כמו אפס שגם אם מרבה אפסים לאין מספר, אין בהם מאומה, אף אם הצטרף ההבל לשלמות, על ידו יבנה עולמות.

כאשר ספר זקני הרה"ק **הדברי חיים** זיע"א על **רבי שמשון מוינה** זצ"ל שהיה אדם גדול ליהודים וקדוש מאד, ובבגלותו היה בנק גדול, כאשר נפטר לבית עולמו מת בעיר בעל בנק נוסף, ושניהם באו באותו זמן לפני בית דין של מעלה.

תחלה נכנס רבי שמשון מפני כבודו, שאלוהו במה עסק בעולם הזה והוא פרט את סדר יומו, "עמדתי משנתי בחצות הלילה לעשות תקון חצות, אחר למדתי עד אור היום, אז שתיתי קפה ועשנתי, הלכתי לבית המדרש להתפלל, ואחר התפללה הלכתי לביתי עם כמה אורחים לאכל ארוחת בקר".

אחר כך הלכתי לבנק לסחר, משם הלכתי ללמוד עד מנחה ומעריב, אחר אכלתי עם כמה אורחים והלכתי לישן, ושוב עמדתי בחצות, כך היה מנהגי מדי יום, מיד פסקו בית הדין שמגיע לו גן עדן על הכל, על התורה, על האכילה, וגם על המסחר.

מששמע הסוחר שעמד בחוץ שנותנים בעד אכילה שתיה ומסחר גן עדן, שמח מאד, כאשר קראו לו ושאלוהו במה עסק בעולם הזה, אמר בשמחה, מיד כשהתעוררתי משנתי נתנו לי קפה ועשנתי סיגר טוב, אחר עסקתי במסחר בכל שעות היום, ובין זמן לזמן גם חטפתי איזה מאכל ומשקה.

לפליאתו פסקו לו בית הדין לדרת לגיהנם, והוא התחיל לזעק, הכי זה הוא עולם האמת, למה לראשון נתנו עבור אכילה שתיה ומסחר גן עדן, ולי נותנים על הכל גיהנם, הרי שנינו עסקנו באותו מסחר.

והדברי חיים הסביר זאת על פי משל, במדינה אחת היה רעב כי אדמת הארץ לא הייתה מצמיחה מיני מאכל, וסוחר הביא אניה שחציה תבואה וחציה

עליהם ולמחות על דרכיהם, אמר הרבי, "אף אני סבור כן, אולם מה יכולים לעשות למעשה בענין זה".

משחזרו ואמרו שצריכים לצאת לצעק ולמחות בהם, אמר הרבי בשלישית, "גם אני סבור כן, אבל מה יכולים לעשות למעשה כדי להתבדל מהם, הרי ממה שנוצק עליהם לא נפעל כלום".

אמרו לו, "אם כך מה הנכם מציעים", והרבי ענה, "מגיעים הרבה פליטים מחוץ לארץ והציונים חוטפים אותם, צריכים לבנות עבורם בתים יפים וכן לנסד ישיבות ולחנכם, ובכך להתחיל דור חדש", כששמעו דבריו וראו עם מי הם עוסקים, אמרו, "זאת איננו יכולים", נענה הרבי ואמר, "אם אין ביכולתכם לעשות, אעשה זאת לבדי". (דבריו חיים וקיימים)

למען יברכה ה' אלוקיך בכל מעשה ידך אשר תעשה (יד נט)

לפני הרה"ק רבי ברוך מקאסוב זיע"א הגיע יהודי מר נפש והתאונן, "רבי קדוש, בכל מה שעסקתי הייתי לא יצלח, פניתי וטכסתי עצות בכל מיני משא ומתן, חבלתי תחבולות בכל סחר ומכר בגן וקנין, ועדו פרנסה אין".

אמר לו הרבי, לא נאמר כי ה' אלוקיך ברכך בכל מעשה ראשך, אלא 'בכל מעשה ידך', אין צרך ואין חפץ לה' בעצותיך ותחבולותיך, אל תרבה בהרהורים ובתכניות אלא לך ועסק במלאכה, ובחסדי שמים תמצא ברכה. (ממעניות הנצח)

אפס כי לא יהיה בך אביון (טו ד)

דרש רבי אריה לייבוש הלברשטאם מזמינראד זיע"א, מעשה במלמד שלמד ילד קטן צורת המספרים מאחד עד תשע, ואחר כך הראה לו את הספרה אפס, שאל הילד כמה מספרו, והוא אמר לו שהוא נערך מכל מספר ואין בו מאומה, שאל הילד אם כך לשם מה הוא, ונענה כי אמת שהוא בעצמו אפס ואין, אף אם מצרפים אותו למספר אחר, בזכותו מתעלה אותו המספר לעשרות ומאות אלפים ורבות.

כן על דרך זה בעניני עולם הזה, כשלעצמם הבל המה אפס ותהו, אף

אפלו את המים שבבְּרָזִים כָּבֵד לא יָכֹלוּ לשְׁתוֹת, הִכֵּל נִהְיָ דָם.

הַמִּצְוָה חָשַׁב שְׂיֻכָּל לִשְׁתוֹת עִם הַיְּהוּדִי בְּכֹס אַחַת, אָף ה' כֹּל יָכוֹל, הַמִּצְוָה שׁוֹתָה דָם וְהַיְּהוּדִי שׁוֹתָה מַיִם, נִפְלְאוֹת ה', נִפְלְאוֹת ה'. פֶּעַם מִכְרִיז רַבִּי זְלָמָן, "צִפְרָדֵּי, כָּל הַבַּיִת הַתְּמַלֵּא צִפְרָדֵּיִם".

הוא מִמְשִׁיר לִסְפֵּר בְּרָגֶשׁ רַב, "הֵם קִפְצוּ עַל הַמְּטוֹת, עַל הַשְּׁלֵחוֹת, הֵם נִכְנְסוּ לַתּוֹךְ הַמַּאֲכָלִים, וְאִפְּלוּ לַתּוֹךְ הַתְּנוּרִים הַבּוֹעִרִים קִפְצוּ הַצִּפְרָדֵּיִם בְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ, מִתְּלַהֵט רַבִּי זְלָמָן בְּלִבָּת אֵשׁ וּכְבֵּר אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲצֹר בְּרוּחוֹ.

לִפְתָּע הוא מִזְדַּעֵק, "אִם הַקֵּב"ה הִיָּה מִצְוָה עָלַי לְהַכְנִס לַתְּנוּרָה, הַיִּיתִי גַם אֲנִי קוֹפֵץ לַתּוֹךְ הַתְּנוּרָה", וּבְאִמְרוֹ זֹאת הִיָּה מִתְּלַהֵב ר' זְלָמָן וְרָץ עַד דִּלְתַּת בֵּית הַמִּדְרָשׁ, לְהַמְחִישׁ אֶת נִכְוֹנוֹתוֹ, "אָכֹן, רַק אֵלוֹ שִׁמְסְרוּ עֲצָמָן לְמִיתָה בְּכַבְשׁוֹן הָאֵשׁ הַמְּשִׁיכֵי לַחֲיוֹת, נִסִּים וְנִפְלְאוֹת", הוּא מְסִים בְּנִיחוּתָא, וּפְנִיָּה לַמִּכָּה הַבָּאָה.

הַמִּכָּה הַשְּׁלִישִׁית כְּנִים, כָּאֵן כָּבֵד לא יָכֹלוּ הַחֲרֻטִּים לַעֲשׂוֹת דָּבָר, כָּאֵן הֵם כָּבֵד צִעְקוּ 'אֲצַבֵּעַ אֱלֹקִים הִיא', כִּי עָמַד ר' זְלָמָן בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוֹ וּבְאֵר כָּל מִכָּה וּמִכָּה בְּהַמְחִשָּׁה חִיָּה עַד שֶׁהִגִּיעַ לְקִרְיַת יָם סוּף, כְּדִי לְהַחֲדִיר אֶל לְבוֹ שׁוֹב וְשׁוֹב אֶת הַיְּדִיעָה הַבְּרוּרָה כִּי ד' הוּא הָאֱלֹקִים בְּשִׁמִּים מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת, אֵין עוֹד מִלְּבַדוֹ. (תּוֹלִדוֹת רַבִּי זְלָמָן)

ראש חדש אלול

הַפֶּעַם הָרִאשׁוֹנָה שְׁסָבִי ז"ל הִגִּיעַ לְקֶאֱצָק, כְּדִי לְהַסְתוֹפֵף בְּצֵל קִדְשׁוֹ שֶׁל הַרְה"ק רַבִּי מִנַּחֵם מִנְדֵּל מְקֶאֱצָק זִיע"א, הִיָּתָה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל, פֶּגַע בּוֹ הַרְה"ק רַבִּי דָּוִד מְקֶאֱצָק זִיע"א בָּנוּ הַבְּכוֹר שֶׁל הַרְבֵּי וּשְׁאֵלוֹ, "אֲבִיר, הַבְּדִקְתָּ כָּבֵד אֶת הַחֲמִיץ", עָמַד סָבִי תָמָה וּמִשְׁתוֹמֵם, בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל, שְׁמוֹנֶה פְּעָמִים 'שְׁלִשִּׁים יוֹם לִפְנֵי הַחֵג', שׁוֹאֲלִים אוֹתוֹ הֵאֵם כָּבֵד בְּדָק אֶת הַחֲמִיץ.

אָךְ רַבִּי דָּוִד לא הִשְׁתַּתָּה וְהִמְשִׁיךְ, "דַּע, אֲבִיר, כֵּשֶׁם שֶׁבְּעֶרֶב פֶּסַח בּוֹדֵק הַיְּהוּדִי אֶת חֲמִצּוֹ הַגִּשְׁמִי, כִּי עָלָיו לְבַדֵּק בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל אֶת חֲמִצּוֹ הַרוּחָנִי, הַקִּנְיָאָה הַתְּאֵוָה וְהַכְּבוֹד הֵנּוּ סֵם הַמּוֹת, אִם תַּעֲמַל וְתַעֲבֹד עַל עֲצָמְךָ, תַּעֲשֶׂה לְבֹן אָדָם, אִךְ אִם לֹא, מִיתָר לְגַמְרִי כָּל בּוֹאֵר הֵנָּה, מוֹטָב שְׁתַּחֲזֹר לְבֵיתְךָ אוֹ שְׁתַּסַּע לְמָקוֹם אַחֵר, כָּאֵן אֵין מָקוֹם לְהוֹלִכִי בְּטֵל". (אִישׁ הָאֵמֶת)

וְזָכַרְתָּ כִּי עֹבֵד הִיָּיתָ בְּאָרֶץ מִצְרַיִם וַיַּפְדֶּךָ ה' אֱלֹקֶיךָ עַל כֵּן אֲנִכִּי מִצְוֶךָ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה (טו טו)

בְּאִישׁוֹן לִילָה הַתְּקַשֵּׁר הַרְה"ק רַבִּי מְשׁוּלֵם פִּיטִי מְטֶאֱהֵשׁ זִיע"א לְנִגִּיד מְבֹאֵי בֵיתוֹ, וְאָמַר שֶׁהוּא נִצְרָךְ לִסְכּוֹם כֶּסֶף גָּדוֹל עֲבוּר צָרָכִי צְדָקָה בְּאִפְּן דְּחוּף בְּיוֹתֵר, הַנִּגִּיד עָנָה שֶׁהוּא כָּבֵד בְּאִמְצָע הַשְּׁנָה וְהַרְבֵּי הַשִּׁיב, "אֵינִךְ צָרִיךְ לְדַאֵג, תִּכְתַּב צִ'ק עֲכָשׁוֹ וְתִשְׁאִיר אוֹתוֹ בְּתַבַּת הַדָּאָר שְׁלֶךָ, אֵתָּה יָכוֹל לְחַזֵּר לִישׁוֹן, וְאֲנִי אִמְצָא שְׁלִיחַ שִׁיטֵּל אֶת הַצִּ'ק".

הַנִּגִּיד שָׁמַע אֶת הַדְּבָרִים וְהוֹדִיעַ שֶׁהוּא יִמְלֵא לְאִלְתֵּר אֶת הַבְּקָשָׁה, וְאַחֵר שָׁאֵל, "מָה עוֹד אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת עֲבוּר הַרְבֵּי", אָמַר לוֹ הַרְבֵּי, עֲכָשׁוֹ תִרִים אֶת יָדֶיךָ לְמַעַלָּה וְתִאֲמַר, "רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, עֲדִין לֹא עֲשִׂיתִי מְאוּמָה עֲבוּרֶךָ". (נוֹעַם סִיח סַאנְטוֹב)

שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל עָלָיו מִצֹּת לֶחֶם עֲנִי כִי בַחֲפוּזוֹן יֵצֵאת מִאָרֶץ מִצְרַיִם לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ מִאָרֶץ מִצְרַיִם כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ (טו ג)

עֲבוּדָה מִיַּחַדַּת הִיָּתָה לְחִסִּיד הַנוֹדֵעַ רַבִּי זְלָמָן בְּרִיזֵל זצ"ל בְּכָל יוֹם עִם שַׁחַר, לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ מִאָרֶץ מִצְרַיִם כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, הִיא אַחַת מִשְׁשׁ הַזִּכְרֹת שֶׁנִּהְיָ יִשְׂרָאֵל לְאֻמָּה בְּכָל יוֹם. **אוֹלָם** לֹא אִישׁ כְּרַבִּי זְלָמָן יַעֲשֶׂה זֹאת כְּמִצְוֹת אֲנָשִׁים מְלֻמָּדָה. כְּנִת הַמִּצְוָה הִיא לְהַחֲדִיר בְּלֵב אֻמּוֹנֵת הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ וְהַשְׁתַּחֲוֹתוֹ, "הֵנָּה נִפְטְרָנוּ סוּף סוּף מִהַרְשָׁעִים הָאֲרוּרִים הֵלְלוּ, אֲשֶׁר מָרְדוּ אֶת חַיִּינוֹ לֹא רַחֵם, עֲכָשׁוֹ שׁוֹב שׁוֹצְפִים הֵם לְקֶרְאֲתָנוּ, מָה רוֹצִים הַמִּצְרַיִם מִזְלָמָן בְּרִיזֵל, מָה רַע עָשָׂה לָהֶם, עוֹד רָגַע אַחֵד, וַיְדִי הַמִּצְרַיִם יִשְׁגוּם, וַיִּקְחוּ אוֹתוֹ וְאֵת מִשְׁפַּחְתּוֹ חֲזָרָה לְמִצְרַיִם.

לֹא נָתַן לְקִים מִצְוָה זוֹ כְּלֹאֲחֵר יָד", פֶּסֶק רַבִּי זְלָמָן בְּעֲצָמוֹ, מִשׁוּם כִּי, הוּא קִבֵּעַ פֶּרֶק זְמַן הַגּוֹן מִדִּי יוֹם בְּיוֹמוֹ קִדְם הַתְּפִלָּה, לְקִים מִצְוֹת זְכִירַת יֵצֵאת מִצְרַיִם בְּשִׁלְמוֹת, חֲדוּשׁ מִיַּחַד הִיָּה לוֹ בְּדֶרֶךְ עֲבוּדָה זוֹ, בְּהַכְנִיס אֶת כָּל כְּשָׁרוֹנוֹ הַמִּיַּחַד לְצִיר אֶת סִפּוֹר הַדְּבָרִים, עַד כִּי קִים בְּאִפְּן מוֹחְשִׁי "חִיב אָדָם לְרֹאוֹת אֶת עֲצָמוֹ כְּאֵלוֹ הוּא יֵצֵא מִמִּצְרַיִם".

כִּי הִיָּה יוֹשֵׁב מִדִּי בִקֵּר בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוֹ, וּמִצְרִיר לְעֲצָמוֹ בְּצִיּוֹר מוֹחְשִׁי אֶת עֶשֶׂר הַמִּכּוֹת שֶׁהִבִּיא הַקֵּב"ה עַל הַמִּצְרַיִם בְּמִצְרַיִם, וְכִי זֶה הִיָּה נִשְׁמַע, "דָּם, כְּלוֹם שְׁמַעְתֶּם מִה שֶׁקָּרָה בְּמִצְרַיִם, הִכֵּל נַעֲשֶׂה לָדָם, כָּל הַמִּים בְּיָמִים וּבְנִהְרוֹת הָיוּ לָדָם,

כִּי פָתַח תִּפְתַּח אֶת יָדְךָ לוֹ וְהַעֲבַט תַּעֲבִיטֵנוּ דִּי מַחְסְרוֹ אֲשֶׁר יִחְסֹר לוֹ (טו ח)

רַגִּיל הִיָּה הַרְה"ק הַדְּבָרִי חַיִּים זִיע"א לְחַלֵּק בְּקִבְעוֹת קִצְבָּה לְעֲנִיִּים רַבִּים, עַד כְּדִי שֶׁהָיוּ עֲנִיִּים שֶׁהִתְרַגְּלוּ לְקַבֵּל אֶת כָּל פְּרִנְסָתָם מִיָּדוֹ, פֶּעַם הִגִּיעַ לַשּׁוּק תִּרְנַגּוֹל הָדוּ גָדוֹל בְּמִיַּחַד, וְהוּא הִצֵּעַ לְרַבִּנִּית שֶׁל הַדְּבָרִי חַיִּים שָׁאֵכֵן בְּקִשָּׁה לְרַכְשׁוֹ, אִךְ מִשְׁשֻׁמָּה אֶת הַמַּחֲרִי הַגְּבוּהָ שֶׁמִּבְקָשׁ הַמוֹכֵר, מִשְׁכָּה אֶת יָדָהּ כִּי לֹא הִיָּה בִּידָהּ לִשְׂאֵת הוֹצָאָה כֹּה גְבוּהָ עֲבוּר עוֹף יָחִיד.

אֲחֵר זְמַן נוֹדַע לְרַבִּנִּית כִּי הַתְּרַנְגּוֹל נִמְכַּר, וְהַקּוֹנָה הִיָּה אַחַד הַמִּסְבָּלִים הַקְּבוּעִים שֶׁל הַדְּבָרִי חַיִּים וְכָל פְּרִנְסָתוֹ מִיָּדֵי הַרְבֵּי, הִיא מִהְרָה לְבּוֹא אֶל הַרְבֵּי בְּתִלְנָה, "רֹאֵה מִי הַעֲנִיִּים הַסְּמוּכִים עָלֶיךָ, מָה שְׁאֲנִכִּי לֹא יִכְלָתִי לְרַכּוֹשׁ מַחְמַת יְקָרָה, זֶה הַעֲנִי הַרְשָׁה לְעַצְמוֹ לְקוֹנוֹתוֹ".

נִשְׁמַע הַדְּבָרִי חַיִּים אֶת הַדְּבָרִים מִיָּד עָנָה וְאָמַר, "אִם כִּי שֶׁהָאִשׁ הַזֶּה זָקוּק גַּם לְתִרְנַגּוֹל הָדוּ לְשִׁבְתָּ קֹדֶשׁ, מִהִיּוֹם מִכְרַח אֲנִי לְהוֹסִיף עַל קִצְבָּתוֹ לְמַעַן יְהִיָּה לוֹ דִּי צִרְכּוֹ".

עַל פִּי מַעֲשֶׂה זֶה נִרְאָה לְפָרֶשׁ שֶׁבֵּא הַכְּתוּב לְהַזְהִיר, שֶׁלֹּא תִאֲמַר הִלֵּא כְּתוּב וְאֶהְבֵּת לְרַעַךְ כְּמוֹךָ, אֲנִי אֶהְיָ כְּמוֹךָ, וְהִלֵּא אֲנִי שׁוֹנֵא אֶת עֲצָמִי וְיוֹשֵׁב בְּתַעֲנוּת כִּי אֲנִי בְּכַעַס עַל הַתְּנַהּגוּתִי וְדָרְכִי שֶׁעַד כֹּה לֹא הִיָּה כְּרֹאוֹי, אִם כִּי גַם לְעִנִּי אֵינִי צָרִיךְ לַתֵּן יוֹתֵר, לְכֹן אִמְרָה הַתּוֹרָה 'כִּי פָתַח תִּפְתַּח אֶת יָדְךָ' וְתֵן לוֹ דִּי מַחְסְרוֹ אֲשֶׁר יִחְסֹר לוֹ, כְּפִי מָה שֶׁהוּא צָרִיךְ. (אִרְיָה טֵא)

כִּי לֹא יִחַדֵּל אֲבִיוֹן מִקִּרְבֵּי הָאָרֶץ עַל כֵּן אֲנִכִּי מִצְוֶךָ לֹאֲמֹר פָּתַח תִּפְתַּח אֶת יָדְךָ לְאֶחָיִךְ לְעֲנִיָּךְ וּלְאֶבְיָיִךְ בְּאֶרֶץ צָרָךְ (טו יא)

בִּימֵי אֱלוּל וְהַיָּמִים הַנּוֹרָאִים שֶׁאַחֲרֵיהֶם, עָמַד יְהוּדִי תָמִים מִדִּלְתָּה הָעַם שְׁאִינוֹ מִבִּין כְּלוֹם מִדְּבָרִי הַתְּפִלָּה בְּמִרְכּוֹ בֵּית הַכְּנִסֶּת, וּבְכָל פֶּעַם שֶׁהַצְּבוּר אָמַר 'עֲנִינוּ', הוּא זָעַק זֹאת בְּקוֹל רֶם וּבְהִטְעָמָה מִיַּחַדַּת.

קִרָּא לוֹ רַבִּי יִשׁוּעָה בְּסִים זצ"ל שֶׁשְׁמִשׁ בְּרֹאשׁ רַבְנֵי תַּיִנִּיסְיָהּ וּשְׁאֵל, מָה כְּנִתְךָ בְּאִמְרִית 'עֲנִינוּ' בְּקוֹל רֶם כָּל כִּי, הַשִּׁיב הֵלָּה, "רַבִּי, אֲנַחְנוּ מִתְּפַלְּלִים לִפְנֵי ה' שָׁאֵף אַחֵד מֵאֲתָנוּ לֹא יִסְבֵּל מַעֲנוּת וְזֶהוּ עֲנִינוּ, עֲנִי נֹ, כִּי 'נֹ' מִשְׁמַעוֹתוֹ בְּצִרְפָּתִית לֹא, הַתְּפַעֵל הַרְבֵּי מִהִפְרוּשׁ הַנִּחְמָד, וְאָמַר לוֹ "חִזַּק וּבְרוּךְ". (צִמְדִּי הוֹהֵב)

פרשת ראה

הטלית שהחלפה והבגד שנלבש

שמו של האב לא היה ר' רפאל ושמו של הבן לא היה ר' יעקב, אלא מתוך שאנו רוצים לספר את הסיפור המופלא לפרטי פרטיו, נקל יהיה עלינו אם ניתן לאב ולבן, גיבורי הסיפור, את שמותיהם אלו, ואף נוסיף את הפרט הידוע לנו, כי האב והבן הללו היו מתושבי העיר קיוב. ואתם דעו לכם, כי אף שאין אלו שמותיהם האמיתיים של בעלי המעשה, הרי שהסיפור עצמו אמת ויציב, וללמדנו בא על כוחה של מצוות הצדקה הניתנת בלב שלם, בד בבד עם כוחם של צדיקי אמת, שהמלוכה והממשלה בידם על העליונים ועל התחתונים.

כתיבת 'צוואה' היא דבר שיהודים רבים נזקקים לו, כדי לצוות את בניהם ואת ביתם אחריהם, לדעת את הדרך אשר ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו. כותבי הצוואות לדורותיהם היו שוקדים על מלאכת כתיבתן, ומכניסים בהן את כל אשר חפצו להורות לילדיהם: בין על חלוקת הירושה, בין על הדברים שיעשו לעילוי נשמתם, ובין על שאר הוראות שלאחר פטירתם שוב לא יוכלו לומר.

יש הכותבים את צוואתם בעוד כוחם במונתיהם, בשנותיהם המוקדמות, כסגולה טובה לאריכות ימים, ויש הכותבים אותה בערוב ימיהם, כאשר הם רואים שכוחותיהם הולכים ואוזלים. האיש שכאמור ניתן לו השם ר' רפאל, כבר היה כבן שישים או שבעים שנה, ונחשב לזקן מופלג, בשעה שישב לכתוב את צוואתו לבנו יחידו, ר' יעקב.

אם בענייני ממון ורכוש לא היה לו לר' רפאל מה לומר לבנו, שהרי בן יחיד הוא וממילא כל הונו עתיד לעבור אליו, בעניינים אחרים היה לו הרבה מה לצוותו. החליט ר' רפאל לערוך צוואה ארוכה ומפורטת, ובה כל העניינים שהיה ברצונו שיתנהגו בהם לאחר פטירתו. עמוסה הייתה הצוואה בהוראות מפורטות ובבקשות על אופן חלוקת כספי הצדקה מרכושו, על לימוד משניות לעילוי נשמתו, על העלייה לקברו בימי האירצייט, וכן על זה הדרך כהנה וכהנה.

ועוד סעיף אחד, ייחודי עד מאוד, היה בצוואה הארוכה. במגירה מסוימת שבארון הספרים הגדול העומד בסלון הבית מצויה טלית צמר חדשה וצחה, שלאחרונה נקנתה

על ידו בכסף מלא. הטלית עצמה מהודרת, ואף ציציותיה מהודרות עד מאוד. ועל כך באה בקשתו, שלאחר פטירתו, לאחר שאנשי החברה קדישא יסיימו לטהר את גופו ולכרכו בתכריכים - יעטפוהו גם בטלית חדשה זו. וכך, ורק כך, כשהוא עטוף בטלית החדשה, יורידוהו לקברו למנוחת עולמים.

לא הסתיר ר' רפאל את קיומה של הצוואה, ומפעם לפעם היה אומר לבנו ר' יעקב: לאחר אריכות ימי ושנותי, כשאפטר מן העולם, דע כי במקום פלוני מונחת צוואתי. מיד כשתגיע השעה, תפתח את הצוואה ותנהג כפי שאני מורה אותך שם. דע לך, בני, כי כתבתי בה פרטים חשובים מאוד, ומלבד מצוות כיבוד אב, שנצטווית בה מדין 'מכבדו בחייו ומכבדו במותו', ראוי שתדע כי מצווה לקיים דברי המת. אתה בני יחיד, ורק ממך יכול אני לקוות ולצפות שיתמלאו כל מבוקשי.

בכל פעם שעניין הצוואה עלה בפי ר' רפאל, היה בנו ר' יעקב נרעש מאוד ומנסה לפייסו: תנוח דעתך, אבי, שבוודאי תאריך ימים ושנים, ועוד ינובון בשיבה, דשנים ורעננים יהיו. מה גם שמאמינים בני מאמינים אנו בביאת המשיח ובתחיית המתים, ואף על פי שיתמהמה, עם כל זה אחכה לו בכל יום שיבוא. ומה לך לדבר על ענייני היפך החיים, שהשתיקה יפה להם. אלא שר' רפאל לא ניאות לפיוסי בנו, ותדיר היה שב לעניין הצוואה וקיומה, עד שהיה ר' יעקב חוזר ומבטיחו שוב ושוב כי יקיים את הצוואה על כל פרטיה ודקדוקיה.

כמה שנים חלפו מאז כתיבת הצוואה, עד שר' רפאל התבקש לבית עולמו, כשהוא זקן ושבע ימים. ר' יעקב מיהר לעשות כרצון אביו. פתח את הצוואה החתומה וקרא בה פעם ופעמיים. לאחר שהדברים היו נהירים לו היטב, פנה לקיים את האמור בה אחד לאחד. את הטלית החדשה מצא באותה מגירה שעליה הורה אביו, וכדי שלא תישכח מליבו, הניחה על השולחן עד שאנשי החברה קדישא יסיימו את מצוות הטהרה ויעטפו בה את הנפטר.

קהל חשוב מתושבי העיר קיוב, קרובי משפחה ושכנים, יחד עם ידידים שהכירו את ר' רפאל, התאספו ליד פתח הבית והמתינו לצאת ההלוויה. בינתיים הסתובב ר' יעקב אנה ואנה, נתון בשרעפיו. בן יחיד הוא לאביו, ועליו מוטלת החובה לדאוג שההלוויה תצא לדרכה, כשכל בקשות אביו הכתובות בצוואתו יתקיימו.

אדהכי והכי ניגש אחד מבחורי העיר, בחור שלא היה מוכר לו כלל, אל ר' יעקב והחל לשוחח עמו. סיפר הבחור כי בחוץ מתהלכת שמועה על צוואה מיוחדת שהותיר אביו, ובה נאמר שיש לקבורו בטלית חדשה שיועדה לכך. אנשי החברה קדישא הם שסיפרו זאת, והאנשים הממתינים חסרי מעש ליציאת ההלוויה דנים ודשים בשמועה זו. "האמנם נכונה השמועה?" שאל הבחור.

מתוך שטוב מזג היה ר' יעקב, לא גער בבחור שבא להטרידו בשאלות מעין אלו בשעה קשה ולחוצה שכזאת. אדרבה, האיר לו פנים ואמר: אבי רכש טלית מהודרת בהון רב, ובצוואתו כתב שיעטפו אותו בה לאחר הטהרה בדרכו האחרונה.

התגובה המפתיעה לדבריו הייתה כשהבחור החל לבכות. ר' יעקב לא העלה על דעתו שהבחור בוכה על פטירת אביו. הוא הבין היטב שהבכי קשור בדרך כלשהי לאותה טלית שעליה דיברו זה עתה. המתין עד שהבחור יירגע ויסביר את פשר בכיו, ואכן כך היה.

בן למשפחה ענייה אנוכי, פתח הבחור וסיפר. לאחר שנים של המתנה וציפייה זכיתי למצוא שידוך טוב והגון, ואף הכלה באה ממשפחה ענייה כשלנו. לא צד החתן ולא צד הכלה התחייבו לשאת בהוצאות החתונה. אפילו את הבגדים הדרושים ליום החופה נאלצנו לקנות בכוחות עצמנו. פרוטה לפרוטה ליקטתי, וזה כל אשר יש בידי. ואף על פי כן עדיין לא עלה בידי להשיג את כל הנצרך. הנה, למשל, טלית שבה עליי להתעטף לראשונה למחרת יום חופתי - לא הצלחתי לקנות. מחירה גבוה מדי עבורי, ועד כה סברתי כי איאלץ לשאול טלית מאחרים.

עתה, סיים הבחור ואמר, כששמעתי על הטלית החדשה שבה עתיד אביך להיקבר, צפו ועלו לפני כל הקשיים והדוחק שעיימם אני מתמודד. הנה אפילו טלית אין לי, וזו הסיבה לבכיי.

לשמע דברי הבחור הבין ר' יעקב היטב את אשר נדרש ממנו. בבית אביו היו עוד טליתות לרוב. חיפש ומיד מצא טלית אחרת, שאף היא כמעט חדשה, ובה השתמש אביו בתקופה האחרונה, והחליפה בזו שהייתה מונחת על השולחן.

את הטלית החדשה, זו שאביו ייעד להיקבר בה, הושיט ר' יעקב לחתן ואמר לו

לפניו את הדלת כדי שייכנס אל הקודש פנימה.

כאשר הרים ר' יעקב את עיניו והביט בפני הרבי היושב על כיסאו, נדהם עד מאוד. לפתע אבד לו שיווי משקלו והוא נפל מתעלף ארצה.

הגבאי, שנבהל מאוד, אחז בו, גררו אל מחוץ לחדרו של הרבי והחל לטלטלו כדי לעוררו. לאחר מכן אף יצק עליו כמה כדי מים צוננים, עד שהתאושש מעט.

משפך ר' יעקב את עיניו, אמר בקול רועד: "הרי הרבי הוא האיש ששימש לי סניגור בבית דין של מעלה! אותו אני זוכר היטב. אלו הם פניו המאירים, ויותר מכול - זהו בגד השיראין הפרחוני שלבש באותה שעה. דבריו על מצוות הצדקה שעשיתי חקוקים בזיכרוני כאילו זה עתה שמעתי אותם מפיו, ונדמה היה לי כאילו הרבי שב ואומר אותם לפניי."

נדהם הגבאי לשמע הדברים ואמר: "עתה מתיישב לנו דבר תמוה שנמשך כבר שמונה שנים. בגד שיראין זה תלוי בארוננו של הרבי זה שמונה שנים, ואין הרבי לובשו כלל. בעבר היה רגיל להתעטף בו פעמים רבות, אולם ביום מן הימים החזירו לארוננו ומאז לא לבשו עוד. כמה וכמה פעמים ביקשנו ממנו שילבש את הבגד, אך תמיד סירב.

"הבוקר, לראשונה לאחר כל אותן שנים, ביקש הרבי שנוציא את הבגד מן הארון, באומרו שרצונו ללבשו בשעת קבלת הקהל. עד עתה לא ידענו את טעמו של דבר. עתה אנו מבינים את כוונתו הנסתרת של הרבי. חפץ היה שתזהה אותו מאותו מעמד בבית דין של מעלה, על פי הבגד שלבש שם."

כך התברר לר' יעקב, לאחר שמונה שנים תמימות, מיהו אותו מליץ יושר שעמד לימינו בשעת הדין והציל אותו מן הקטרוג. אז גם הבין ביתר שאת את גודל מעלתה של מצוות הצדקה, הנעשית בלב שלם ולשם שמים, ואת כוחם של צדיקי אמת, שאף לאחר שנים רבות מוסיפים לעמוד לימין ישראל, ללמד זכות ולהמליץ טוב בעדם בבית דין של מעלה.

על הפסוק (דברים טו י'): 'נָתַן תָּתֵן לוֹ וְלֹא יֵרֶע לִבְּךָ בְּתִתָּהּ לוֹ כִּי בְגָלַל הַדָּבָר הַזֶּה יִבְרָכְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל מַעֲשֶׂיךָ וּבְכָל מַשְׁלַח יָדְךָ, פִּירַשׁ הַרְה"ק רבי חיים מטשרנוביץ זיע"א בספרו 'סידורו של שבת' (ח"ב דרוש ב פ"ב): 'נָתַן', פִּירוּשׁוֹ לִשׁוֹן מִתְנָה, וידוע מאמר רז"ל (ב"ב סה.) 'נָתַן בְּעֵין יָפֵה נָתַן', וגם כאן הזהיר הקרא שתתן לו בדרך נתינה בעין יפה כאמור. וע"כ כפל הקרא נתון תתן שתתן לו הנתינה שהוא בעין יפה.

בעוד ר' יעקב עומד מן הצד נבון ומבוהל, נראה לפתע אדם בעל פנים מאירות, יפות וענוגות. את האיש לא הכיר, ואף את שמו לא ידע. לבוש היה בגד שיראין, עשוי משי פרחוני, וכל דמותו אמרה הוד, הדר ואצילות. פסע האיש בנחת עד שעמד לצד ר' יעקב, ומשם פנה אל הדיינים ואמר:

אל תדמו בנפשכם שר' יעקב לקח את הטלית לעצמו או מכרה בכסף. חס וחלילה. כל שעשה היה לגמול חסד עם חתן עני ואביון, שלא הצליח להשיג אפילו את צרכיו הבסיסיים לקראת יום אפריזונו. ר' יעקב נחלץ לעזרתו מתוך מחשבה טהורה, שבוודאי תהיה לאביו נחת רוח בכך שטליתו משמשת למצווה גדולה. האם אין מצווה זו של צדקה וחסד, שאל האיש את בית הדין, יכולה להכריע את הכף ולזכותו מכל חטא ועוון?

לאחר שבית דין של מעלה שקלו את שני צדדי הדין, הודיעו לר' יעקב כי יצא זכאי בדינו. באותו רגע הרגיש את נשמתו שבה אל גופו, ותוך רגע מצא את עצמו מתעורר מעלפונו. לא חלפו אלא ימים אחדים, ומצבו השתפר כליל והוא הבריא ממחלתו.

גם קודם לכן היה ר' יעקב איש ירא ושלם, אולם לאחר אותו חלום נתעלה עוד יותר במעשיו. משעמד לנגד עיניו דינו של אדם בבית דין של מעלה, הבין ביתר שאת כי יש דין ויש דיין. העולם אינו הפקר, ואשרי האדם העושה את כל המוטל עליו בעולמו.

חלפו השנים. שמונה שנים עברו מאז פטירת אביו ומאורע החלום. באותם ימים התוודע ר' יעקב לעולם החסידות, אשר ייסד רבינו הבעל שם טוב זיע"א, והחליט כי מן הראוי לו להכיר את האדמו"רים, ממשיכי דרך החסידות.

עיר מגוריו, קיוב, לא הייתה רחוקה מן האזור שבו התיישבו בניו של הרה"ק רבי ישראל מרז'ין זיע"א. החליט ר' יעקב לצאת לדרכו ולבקש לפגוש בצדיקי אותה שלשלת קודש. התחנה הראשונה שבחר לעצמו הייתה העיר הוסיאטין, מקום מושבו של הרה"ק רבי מרדכי שרגא מהוסיאטין זיע"א.

ביקש ר' יעקב להיכנס אל הקודש פנימה, אולם הגבאי אמר לו כי הדלת תיפתח לפניו רק לקראת סוף השבוע, שכן כך היה סדר ההנהגה אצל הרבי. קיבל עליו ר' יעקב את הדין, והחליט להמתין בסבלנות.

בהגיע היום המיועד, וכשהגיע תורו, כתב הגבאי עבורו את הקוויטל. ר' יעקב הוסיף מדיליה סכום כסף כפדיון נפש, והגבאי פתח

בסבר פנים יפות: הנה לך טלית חדשה. כדאי היא מצוות הכנסת כלה שתגן ותושיע לאבי בשעה זו, שבה הוא זקוק לזכויות בבית דין של מעלה, ובוודאי תעמוד מצווה זו לאבי לזכות ותהיה לו למליץ יושר ולעילוי נשמתו.

לא הבחינו ר' יעקב והבחור באיש החברה קדישא שעמד סמוך להם והקשיב לשיחתם. אולם כשראה האיש את ר' יעקב נותן את הטלית החדשה לבחור, התערב ואמר: טוב עשית שנתת את הטלית החדשה לחתן. מלבד המצווה הגדולה שזכית לקיים בעזרתך לחתן הנכנס לחופתו, שבוודאי תעמוד לאביו לזכות, הנה קבלה בדינו, אנשי החברה קדישא, מדורי דורות, שמוטב לקבור את הנפטר בטלית שבה התפלל במשך חייו, שכבר נספגו בה התפילות שהתפלל, והן תהיינה לו לסניגורים בדינו.

בלילה, עם תום ימי השבעה, לאחר שעלה והשתטח על קברו של אביו, נחרד ר' יעקב לראות את אביו בחלום הלילה, כשפניו כעוסות מאוד. פנה אליו אביו ואמר: כיצד ייתכן שלא קיימת את צוואתי בדבר הטלית החדשה, עד שאני עומד מבוזה בין כל הנשמות שביניהן אני נמצא?! הנה כולם עטופים בטליתות חדשות, ורק אנוכי עטוף בטלית ישנה. בני, כיצד פגעת בי ועשית לי כך?!

נחרד ר' יעקב והתעורר משנתו כשהוא שטוף זיעה. שעה ארוכה הרבה בדבר החלום. מתוך שהיה תלמיד חכם ויודע ספר, ידע היטב שאין כל עניין בטלית חדשה דווקא לקבורת המת. כן ידע את דברי חז"ל כי חלומות שווא ידברו, ועל כן ניהם את עצמו שבוודאי לא היה זה אלא חלום שנבע מהרהורי לבו, הא ותו לא.

אלא שההמשך לא היה פשוט כלל ועיקר. לאחר ימים אחדים נפל ר' יעקב למשכב. הרופאים שהוזעקו למיטתו לא ידעו לאבחן את מחלתו ולא מצאו לה מזור. מצבו הלך והחמיר מיום ליום. באחד הלילות נרדם, ובחלומו ראה את נשמתו יוצאת מגופו ועולה לעולם העליון, שם הובל במהירות אל בית דין של מעלה, היושב לדון ולקבוע את גורלו.

הקטיגור, מלאך חבלה, השמיע לפניו בית דין של מעלה דברים חמורים ביותר על חומרת מעשיו של ר' יעקב. הסביר הקטיגור כי יש עבירות שניתן לתקן, אולם עבירה זו, שבה הפר ר' יעקב את צוואתו המפורשת של אביו וחסא במצוות כיבוד אב, היא בבחינת "מעוות לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל להימנות". שהרי לאחר שכבר נקבר המת אין עוד אפשרות להחליף את הטלית שבה נקבר. זוהי פגיעה נצחית, צווח הקטיגור, ובדין הוא שיענש עליה בעונש כבד.

מילין יקדין והודושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מילה-תא חד-תא

חדתא דאורייתא יסוד חדש ונפלא על הפרשה

דביקות בה' באמצעות גמילות חסדים

וקובר את בניו, שיכולים לבוא בכח גמילות חסדים לדרגות גבוהות ועצמות ממש מעין אלו.

בקלות יכול כל אדם לקיים מצוה זו

מצות גמילות חסדים הוא מצוה שבגופו ואף אם אין בידו כלום, יכול לגמול חסד, והרי הן דברי הגמרא (סוכה מט:): תנו רבנן, בשלשה דברים גדולה גמילות חסדים יותר מן הצדקה, צדקה בממונו, גמילות חסדים בין בגופו בין בממונו. צדקה לעניים, גמילות חסדים בין לעניים בין לעשירים. צדקה לחיים, גמילות חסדים בין לחיים בין למתים.

ולמעלות אלו יכול כל אדם לבוא, שאף שבשאר כל מצוות התורה צריך לעשותם לשם שמים ולא לצורך עצמו וטובתו כדי שתהיה המצוה בשלימות. בגמילות חסדים ובצדקה שונה הדבר ואף אם עושה המצוה שלא לשמה עולה לו המצוה, כמו שאמרו בגמרא (פסחים ח.) האומר הרי סלע זו לצדקה בעבור שיחיה בני או שאהיה בן העולם הבא הרי זה צדיק גמור.

בינה, ג' ד' גמול דלים, ה"ו שמו של הקב"ה, אם אתה עושה כן הריני ז"ן אותך ח"ן אותך ומטיב אותך ונותן לך ירושה לעולם הבא. והקשה, מהו שאמרו ה"ו שמו של הקב"ה, וי"ד להיכן הלך. ועוד מה שייך שמו של הקב"ה אם אתה עושה כן.

אלא העניין הוא כי א"ב ג' ד'ה' גימטריא י"ה ואחר אותיות אלו באה האות ו', שהם יחד כל אותיות ה' יתברך, ובא לרמוז לנו, הרוצה להעשות מרכבה לשמו של הקב"ה יאחז צדיק דרכו בשני אלו, האחד א"לף ב"נה הוא התורה אש דת כנגד האש שבקדושה שהוא המתלהב בתורת ה' שנאמר בה (ירמיה כג כט) 'הלא כה דברי כאש'. וגמול ד'לים זה גמילות חסדים כנגד המים שבקדושה. ובכך השלים שמו של הקב"ה, ואם אתה עושה כן הריני ז"ן אותך ח"ן אותך ומטיב לך, ונותן לך ירושה לעולם הבא.

המורם מזה גודל הדביקות שנדבק האדם בבוראו ע"י שעוסק בגמילות חסדים, ובכך מובן הכיצד עולה בקנה אחד עם העוסק בתורה

אחרי ה' אלקיכם תלכו וגו' (יג ה). איתא בגמרא (ברכות ה.) 'כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים וקובר את בניו מוחלין לו על כל עוונותיו'. וצריך להבין הכיצד מקומה של גמילות חסדים נמצא בין דרגות העצמות של העוסק בתורה והקובר את בניו.

אלא הוא גופא נראה מכאן, שאכן גדולה מעלתה של גמילות חסדים עד למאוד, שהיא עיקרו ותחילת בנינו של עולם ככתוב (תהלים פט ג) 'כי אמרתי עולם חסד יבנה', ודרשו חז"ל (סוטה יד:). דרש ר' שמלאי, תורה, תחילתה גמילות חסדים וסופה גמילות חסדים. תחילתה גמילות חסדים, דכתיב (בראשית ג כא) 'ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם', וסופה גמילות חסדים, דכתיב (להלן לד ו) 'ויקבור אותו בגיא'. ובתנחומא (וישלה י) הוסיף: אמצעיתה ביקור חולים שנאמר (בראשית יח א) 'וירא אליו ה' באלוני ממרא'.

דביקות עלינוה ע"י גמילות חסדים

בגמילות חסדים ישנם שלשה עניינים אלו שנכתבו בתורה. האחד, לזון ולפרנס עניים שנכלל במעשה ה' - 'ויעש כתנות עור וילבישם'. השני, גמילות חסד לחיים שהיא ביקור חולים. והשלישי, גמילות חסד עם המתים כדכתיב 'ויקבור אותו בגיא'. ובשלשה אלו נדבק האדם בבוראו כאמרת אלוה צרופה בפסוק שלפנינו כמו שאמרו בגמרא (שם) אחרי ה' אלקיכם תלכו, וכי אפשר לו לאדם להלך אחר השכינה, והלא כבר נאמר (לעיל ד כד) 'כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא'. אלא להלך אחר מידותיו של הקב"ה, מה הוא מלביש ערומים, דכתיב: ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם, אף אתה הלבש ערומים; הקדוש ברוך הוא ביקר חולים, דכתיב: וירא אליו ה' באלוני ממרא, אף אתה בקר חולים; הקדוש ברוך הוא נחם אבלים, דכתיב: ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלהים את יצחק בנו, אף אתה נחם אבלים; הקדוש ברוך הוא קבר מתים, דכתיב: ויקבר אותו בגיא, אף אתה קבור מתים..

כשעוסק בתורה וגומל חסדים זוכה

להיעשות מרכבה לשמו יתברך

וידועים דברי החתם סופר (בהעלותך ד"ה הרק) על הגמרא שדרשו הדרדקי (שבת קד:): א' ב' א"לף

מילתא דפליאה

סגולת המצוות שהם עצות לבני ישראל לפתוח על ידיהם שערי ברכה וטובה

וְאָכַלְתָּ לֶפָנַי ה' אֱלֹהֶיךָ בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר לְשֵׁכֶן שְׁמוֹ שָׁם מַעֲשֶׂה דִּגְגָּהּ תִּירְשָׁהּ וַיִּצְהָרָה וּבְכָל בְּרָכָה וְצִנְיָה לְמַעַן תִּלְמַד לִירְאָה אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ כָּל הַיָּמִים (יד, כג).

איתא בזהר הקדוש (יתרו פב:): שתרי"ג מצוות הם תרי"ג עצות שנתנה התורה אדם להיטיב בהם דרכיו, כדי להידבק על ידיהם בשכינה הקדושה, שתהיה השכינה שורה ומתהלכת בקרב בני ישראל, וכדי לזכות בהם לחיי העולם הבא.

והוסיף בקדושת לוי (פסח ד"ה חכם) שמקרא מלא הוא, למען תלמד ליראה את ה' אלקיך כל הימים, שכל התורה והמצוות הן בכדי לבוא על ידיהם ליראת הרוממות ואהבת ה'.

ובבני יששכר (חודש ניסן מאמר ד דרוש ז) כתב שזו היא סגולת המצוות שהם עצות לבני ישראל לפתוח על ידיהם שערי ברכה וטובה, כי כל מצות עשה מעוררת לפי שורשה שפע גנזי ברכות ישועות וחסדים מן השמים, וכן ההימנעות מלעבור על מצות לא תעשה מונעת השפעה לכוחות הרע והסטרא אחרא, כי הכל תלוי במעשיהם של ישראל וכמו שכתוב (להלן ל טו) 'ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המוות ואת הרע'.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

התחדשות בתורה

יכיר בה יותר, וברבות השנים ודורי דורות שישבו בארץ ישראל ישכחו כל הגמולות הטובות שעשה עמהם ה', ותתיישן בעיניהם הטובה שהוציאם ממצרים מבית עבדים והושיבם בארץ זבת חלב ודבש, ודבר זה יגרום 'והשחתם וגו' ועשיתם הרע בעיני ה', וזהו הפירוש במשנה (אבות פ"ד מ"א) איזהו עשיר השמח בחלקו, שהוא שמח תמיד כאילו בו ביום נתן לו ה' יתברך העשירות ואין הטובה מתיישנת אצלו כלל, ועל זה אמר דוד המלך ע"ה (תהלים ב ז) 'ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך', שבכל יום יחשוב האדם כאילו נולד באותו יום והוא בריה חדשה, ובכך יכיר תמיד מחדש את כל הטובות שעשה השם יתברך עמו.

התורה מתחדשת בכל עת

והתורה הקדושה עצמה יש בה סגולת התחדשות למצוא בה תמיד טעמים חדשים, שהרי התורה הקדושה הוא ענין בלתי מוגבל כמו שכתוב (איוב יא ט) 'ארוכה מארץ מידה', ובמאמר אחד יכול האדם להתעסק כל ימי חייו אף אם יחיה אלף שנים, ועדיין ימצא בו תעלומות חכמה לאין קץ, ועל זה אמר דוד המלך ע"ה (תהלים קיט צו) 'לכל תכלה ראיתי קץ', 'תכלה' לשון תאוה, שלכל תאוה ותשוקה יש קץ וגבול, אבל 'רחבה מצותך מאד', הכיסופין והתשוקה לטעמי המצוות הוא בלי סוף וגבול, ואם במצוה אחת הוא כן קל וחומר לכל המצוות כולם.

ועוד אמר דוד המלך (שם פסוק צז) 'מה אהבתי תורתך', חשקי ואהבתי גדול מאד לתורה, ואף על פי ש'כל היום היא שיחתי' עדיין אני אוהב אותה בלי היחלשות, וזו הכוונה באמרו (שם פסוק קכט) 'פלאות עדותיך על כן נצרתם נפשי', הואיל ודברי תורה חביבים ויקרים עלי לפיכך יחשבו אצלי בכל יום כדברים חדשים שאדם מתפלא עליהם ונפשו תכסוף להם, וכפי שרואים לענין גירסא דינקותא אשר לא במהרה תשכח, כי חדשים הם אצלו בקטנותו ויתעורר לשמעם ויעשו רושם במוחו.

והתחדשות בכל יום שזו המעלה הראויה בעסק התורה והמצוות, כי התורה ומצוות ה' צריכים להיות נעשים תמיד מתוך התחדשות כאילו היום ניתנו לאדם, וזו מעלת כל דבר שברוחניות שהוא מתחדש באופן תמידי בלי שום התיישנות, ואילו דברים גשמיים לרבות כל תענוגי העולם הזה דרכם להתיישן אצל האדם, ומדרך העולם למאוס בכל דבר שהוא תמידי בעיני העולם הזה, וכן איש אורח יש לו חן וכבוד אצל בעל הבית יותר מבני ביתו המורגלים אצלו, וכן טבע האדם להשתוקק לשמוע חדשות בכל יום ותגעל נפשו לעסוק בענין ישן נושן שכבר שנה פעמים רבות, וכל דבר חומרי הוא טבוע תחת שלטון הזמן, בעוד שכל דבר רוחני הוא למעלה מן השמש ולמעלה מן הזמן.

זהירות מן הרגילות בעבודת ה'

ובאמת גם בעיני עבודת ה' צריך זהירות שלא לבוא לידי רגילות, כמו שכתוב (משלי כה יז) 'הוקר רגלך מבית רעך פן ישבעך ושנאך', וכמו שרואים לדוגמה בענין הגשמים שהכל מתפללים עליהם ומייחלים להם, אבל כאשר בא הגשם והוא יורד ברציפות הבריות קצות בו וממתינות לסיומו, וזהו גם טעם השמחה ביום טוב יותר מבשבת, כי השבת באה בקביעות אחת לשבוע ואילו יום טוב הוא דבר נדיר שהכל מצפים לו, וזהו גם שאנו רואים שחילול יום הכיפורים חמור בעיני העולם יותר מחילול שבת, אף שאלבא דהילכתא חילול שבת חמור יותר מחילול יום כיפור, ולכן גם קל בעיני ההמון להוציא ממון הרבה בכל שנה ושנה על אתרוג הרבה יותר מהרגילות להוציא בשאר המצוות התמידיות, וגם ינעם על האדם תכשיט ומלבוש חדש יותר מאלו שהוא רגיל בהם כבר.

המתחדש תמיד שמח בחלקו

וכמו שפירש בפנים יפות (ואתחנן ד"ה כי תוליד) על הפסוק (לעיל ד כה) 'כי תוליד בנים ובני בנים ונושנתם בארץ' וגו', כי כל טובה שהתיישנה אצל האדם לא

ושמרתם לעשות את כל החקים ואת המשפטים אשר אנכי נתן לפניכם היום (יא לב). ידוע מה שדרשו חז"ל בספרי (פי"ח) על פסוק זה, שיהיו חביבים עליך היום כאילו היום קיבלתם אותם מהר סיני, ויהיו רגילים בפיכם כאילו היום שמעתם אותם. והרי על אותו הקול שהיה במעמד הר סיני נאמר (לעיל ה יט) 'קול גדול ולא יסף' ותירגם אונקלוס 'ולא פסיק', שהקול ההוא קיים עד היום הזה, וזהו הבת קול שיוצאת בכל יום ומכרזת שובו בנים שובבים, וגם הבת קול שיוצאת מהר חורב בכל יום ויום ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה (אבות פ"ז מ"ב), ובכח זה יכול האדם המזכך לבו ומוחו לשמוע תמיד את קול ה' ותורתו אף כשהוא עוסק בעיני עולם הזה.

'נותן התורה' בלשון הוה

בזה יבואר מה שברכות התורה כוללים הודאה על העבר ועל ההוה כאחד, ובטור (א"ח סי' מז) כתב שעיקר הברכה נתקנה על מעמד הר סיני, אשר בחר בנו מכל האומות וקרבונו לפני הר סיני והשמיענו דבריו מתוך האש, ונתן לנו תורתו הקדושה כלי חמדתו שהיה משתעשע בה בכל יום. אבל ה"ט"ז (שם ס"ק ה) כתב, שתיקנו לחתום 'נותן התורה' שיש במשמעותו לשון הוה, ולא 'נתן התורה' בלשון עבר, כי הכוונה היא שהוא יתברך נותן לנו תמיד בכל יום תורתו, וממציא לנו בה טעמים חדשים. ויש להוסיף ולומר, שברכות התורה פותחות בלשון עבר 'ונתן לנו את תורתו' וכן 'אשר נתן לנו תורת אמת', ואילו החתימה היא בלשון הוה 'נותן התורה', כי קולות מתן תורה אין להם הפסק ובכוחנו לשומעם גם כיום, ובברכות התורה אנו ממשיכים את הארת מתן תורה גם לימינו אנו, ומחברים את התורה המתחדשת בכל יום עם שורשה בתורה שניתנה לנו במעמד הר סיני.

עבודת ה' צריכה התחדשות תמידית

אחר זאת יתמלא האדם התלהבות

מילין יקירין

פרקי הדרכה ועבודה ה'

על סדר פרקי אבות

דברי חכמים מעצמותם הקדושה

זה שס"ה גידים רוחנים של הנפש מתלבשין תוך שס"ה גידים שבגוף, וממשיכין מזון הגופני שהוא הדם אל רמ"ח איברי הגוף, עם מזון הרוחני פנימי בתוכו לפרנס רמ"ח איברי הנפש וכו', נמצא כי האדם בעצמו איננו כי אם הנפש השכלית אשר מתלבשת בגוף הנקרא לבוש שלה בעולם הזה.

וזוהו כונת דבריהם 'שנו חכמים בלשון המשנה, יודע אתה אמאי 'שנו חכמים' כל כך הרבה בעלי שמועות 'בלשון המשנה', הטעם הוא 'ברוך שבחר בהם ובמשנתם', כלומר, הקדוש ברוך הוא לא בחר 'במשנתם' לבד בחכמתם השכלית, אלא בחר 'בהם' בזכות זיכוכם הרוחני, וכשהם אומרים משנה או הלכה או שמועה הם מביעים זאת משורש נשמתם הקדושה, באמצעות גופם הקדוש והטהור.

על ידי שרואה בעל השמועה יבין גודל קדושת אמריו ותשרה עליו קדושה

ועל כן אמרו כי על העוסק בתורה לשים ליבו ומחשבתו כאילו בעל השמועה עומד כנגדו, כי כאשר רואה את בעל השמועה נגדו נמצא מבין כי דברי תורתו אינם תלויים בעצם חכמתו ובידיעת החכמה וההלכה מספיק, אלא רואה את צלם האלקים של רבו שממנו נובעת חכמת רבו, וכשמבין זאת מתייחס למאמר בצורה עילאית הראויה, ואז תשרה עליו אותה הקדושה של בעל המאמר ויזכה לסייעתא דשמיא להבין ולהשכיל בחכמת התורה הקדושה.

הדביקות בקדושת אמרי חכמי התורה יכולה שתהיה גם אחר הסתלקותם

מסיבה זו שחכמת חכמי התורה היא עצמותם וקדושתם, גם לאחר הסתלקות הצדיק ניתן להידבק בו על ידי לימוד דברי תורתו כמו שאמרו בירושלמי (שקלים שס), וכן בתלמוד בבלי (יבמות צו): אמר רב יהודה אמר רב, מאי דכתיב (תהלים סה א) 'אגורה באהלך עולמים', וכי אפשר לו לאדם לגור בשני עולמים, אלא אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא, רבוננו של עולם, יהי רצון שיאמרו דבר שמועה מפי בעולם הזה, דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה, שפתותיו דובבות בקבר. ואכן כהמשך לדברים אומרת הגמרא בירושלמי כי האומר דבר שמועה יש לו לשים פני רבו לנגדו 'כאילו בעל השמועה עומד כנגדו'.

נשמות ישראל נאצלה מן התורה, וכל נשמה מישראל יונקת חיותה מחלק התורה המיוחד אליה, וזהו הרמז בדברי חז"ל כאן 'ברוך שבחר בהם ובמשנתם' כי הם ומשנתם חד הם, והקדוש ברוך הוא שונה דברי תורה בשם החכמים שחידשו אותם, כי שמו של האדם הוא שורש חיותו וכן חלקו של האדם בתורה הוא כפי מדרגת שמו של האדם, וזהו גם הרמז במה שרגיל תמיד בדברי חז"ל 'הוא היה אומר', שלרוב מעלתו היה אותו החכם בבחינה אחת עם הדבר הנאמר, כביכול תורתו היא עצמותו ממש.

וכך היה רגיל על לשונו של רבי מאיר שפירא מלובלין ע"ה לבאר בדברי משנתנו, כי בדברי חכמי אומות העולם לא מצינו שדקדקו לומר הדברים בשם אומרים, אך להבדיל באלף אלפי ורבי רבבות הבדלות בין טומאה לטהרה ובין חול לקודש, בלימוד התורה הקדושה מדקדקים עד כדי כך שאומרים ספק משמיה דרב ספק משמיה דשמואל, או חד מאן דאמר בשם רבי יהודה וחד בשם רבי יוסי וכיוצא בזה, ודבר פלא זה טעון ביאור. אלא שטעמה וענינה של הזכרת בעלי השמועות בתורתנו הקדושה היא משום שהאמרה של האדם הגדול אינה באה משכלו ומחכמתו האנושית כי אם מעצמותו הרוחנית, ובשורש נשמתו הקדושה שם מקור חכמת תורתו. הצלם אלקים, החלק הרוחני אשר בקרבו, הוא מקור השמועה, לא החלק הגשמי, כי הגוף אינו אלא כלבוס לרוחניות ולנשמה שהיא עצם האדם כידוע, אלא שהגשמות נבראה בדמות הצלם הרוחני.

[כך כתב בשערי קדושה (ח"א שער א): וכמו שלבוש גוף האדם יעשהו האומן בתבנית איברי הגוף, כן עשה הוא יתברך את הגוף שהוא לבוש הנפש בתבנית דיוקן הנפש, ברמ"ח אברים ולהם שס"ה גידים המקשרים את האברים, ולהמשיך על ידם הדם והחיות מאבר אל אבר כדמיון צנורות, ואחר יצירת הגוף נפח בו נפש חיה כלולה מרמ"ח איברים רוחנים ושס"ה גידים, ויתלבשו תוך רמ"ח איברים ושס"ה גידים של הגוף, ואז פועלים איברי הנפש פעולתן על ידי הכלים שהם איברי הגוף כגרזן ביד החוצב בו וכו', ועל דרך

שנו חכמים בלשון המשנה: ברוך שבחר בהם ובמשנתם (פ"ו, משנה א).

בתלמוד ירושלמי (שבת פ"א ה"ב, שקלים פ"ב ה"ה) מובא: אמר רב גידל, כל האומר שמועה בשם אומרה יראה בעל השמועה כאילו עומד לנגדו, שנאמר (תהלים לו ז) 'אך בצלם יתהלך איש', ומפרש קרבן העדה: 'כאילו הוא עומד כנגדו', שעל ידי זה יגיד הדבר על אופנו, דעיקר הלימוד מרבו בראיית פנים, כדכתיב (ישעיה ל כ) 'והיו עיניך רואות את מוריק', וכיון שבעל השמועה עומד לנגדו יודע ויבין הדבר על בוריו.

הנה כי כן ראינו כי מלבד עצם הלימוד מקבל התלמיד מאור פניו של רבו קדושה מיוחדת המסייעתו שתתקיים התורה בו בכלי ראוי ומקודש, והן הם הדברים שאמר רבינו הקדוש (עירובין יג:) האי דמחדדנא מחבראי דחזיתיה לרבי מאיר מאחוריה, ואילו חזיתיה מקמיה הוה מחדדנא טפי, ומנין, דכתיב 'והיו עיניך רואות את מוריק'. והטעם הוא כאמור, שכל דבר תורה שנאמר מפי החכם אינו לימוד בעלמא אלא חלק מעצמותו של החכם ולכן כשעוסק בדברי תורתו זוכה שיקלטו הדברים במוחו ובדעתו.

בעלי השמועות נזכרים בתורה כי חכמתם נובעת מעצמותם הקדושה ולא חכמה גרידא

להבין דבר על עומקו נחזה כי על הכתוב בתהלים 'אך בצלם יתהלך איש', פירש רש"י ע"ה בשם מנחם, צלם ממש, כמו 'בצלם אלהים עשה את האדם' (בראשית טו). כלומר הפסוק מדבר על הצלם אלקים דהיינו נשמתו של האדם יציר כפיו של הקדוש ברוך הוא שקדושתו מצלם האלקים שנברא בו. ולכאורה מה ענינו לראיית פני בעל השמועה לנגדו. אלא שבא להשמיענו שהחכם הצדיק האומר שמועה אינה לימוד גרידא, כי 'בצלם יתהלך איש', צלם האלקים הוא האומר את הדברים, שדברי החכמים הם מפנימיות ליבם ומקדושתם, ועל כן לא די שיאמר שמועה מפיו אלא נדרש גם שיראה בעל השמועה לנגדו, כי בכח קדושת צלם האלקים שבו יכנסו דברי התורה בקדושתם וישפיעו עליו קשר עליון דאורייתא.

ביאור הענין הוא, כי הלומדים והעוסקים בתורה בקדושה זוכים להידבק בה עד שהם ותורתם אחד, ואין שום מחיצה מבדילה ביניהם לקדושת התורה, כי באמת שורש

יצא לאור ע"י מכון אור לישרים
© כל הזכויות שמורות
אין להעתיק או להפיץ ללא אישור
מפורש בכתב ממכון אור לישרים

אוצרות חיים המבואר

אוצר החכמים 'הכתר והחכמה'

ענים מאירות
קבלה

שערי הוהר

אוצר הארז"ל

שער הכוונות
פסחשער הכוונות
ראש השנה

רמב"ם המבואר

שו"ע יומי

רמב"ם - המקוצר

משניות מבוארות
מתיבתאמסילות ישרים
המבוארפלא יועץ
המבוארתוספת דבורה
המבוארשערי קדושה
המבוארראשית חכמה
המבואר

לזכות עופר פנחס בן צילה שיחי' : קרן בת רונית שתחי' טל

אדמונד שיחי' בן איזה : רונית בת ינינה יעל : בנימין בן אסתר כל יוצאי חלציהם שיחי'
להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת
לעילוי נשמת צילה בת דורה צביה ומאיר ע"ה .

ל להצטרפות חייג עכשיו: 1800-22-55-66 והגליון בדרך אלך

You can now subscribe and get journal delivered to your door.
Call 718-407-2479 or email otzarpninei@gmail.com